

Hospodárenie obcí a vyšších územných celkov za rok 2023

Hodnotenie rozpočtového hospodárenia obcí a VÚC vychádza z ich finančných výkazov o príjmoch, výdavkoch a finančných operáciách t. j. FIN 1-12 k 31.12.2023. Tieto finančné výkazy za rok 2023 nepredložilo 18 obcí, ktorých výsledky hospodárenia nie sú zahrnuté do celkového hodnotenia. Počas roka 2023 hospodárenie ovplyvňovala vojna na Ukrajine, zvýšená inflácia a cena energií, ale aj parlamentné voľby.

Štát v roku 2023 pomáhal územnej samospráve napríklad tým, že odpustil návratné finančné výpomoci poskytnuté na kompenzáciu očakávaného výpadku DPFO z dôvodu covidovej pandémie vo výške 151,8 mil. eur, z toho mestám a obciam vo výške 99,7 mil. eur a vyšším územným celkom vo výške 52,1 mil. eur. Taktiež poskytol územnej samospráve finančnú pomoc v dvoch fázach na kompenzáciu zvýšených cien energií vo výške 114 mil. eur, z toho mestám a obciam vo výške 85,5 mil. eur a VÚC vo výške 28,5 mil. eur.

Zároveň sa s účinnosťou od 15. decembra 2022 novelou zákona č. 583/2004 Z. z. umožnilo použitie prostriedkov rezervného fondu, kapitálových príjmov a návratných zdrojov financovania aj na úhradu bežných výdavkov do konca roka 2023 bez ohľadu na vyrovnanosť bežného rozpočtu. Cieľom uvedeného opatrenia bolo zabezpečiť územnej samospráve možnosť využiť všetky svoje disponibilné zdroje na úhrady spojené s riešením mimoriadnych výdavkov súvisiacich s aktuálnou energetickou a inflačnou krízou.

1. Obce

V roku 2023 zabezpečovali obce financovanie samosprávnych kompetencií predovšetkým z vlastných daňových a nedaňových príjmov. Z dotácií zo štátneho rozpočtu z príslušných kapitol štátneho rozpočtu (ďalej len „kapitola“) boli financované kompetencie preneseného výkonu štátnej správy a ďalšie úlohy spojené s regionálnym rozvojom, ochranou životného prostredia, ako aj realizáciou projektov spolufinancovaných z prostriedkov Európskej únie.

V bežných rozpočtoch obcí schválených mestskými a obecnými zastupiteľstvami sa očakávali príjmy v sume 5 603 637 tis. eur, výdavky 5 433 377 tis. eur a prebytok 170 261 tis. eur. Počas roka 2023 boli príjmy bežného rozpočtu upravené na sumu 6 482 197 tis. eur, výdavky 6 261 897 tis. eur a prebytok v sume 220 300 tis. eur. Skutočné bežné príjmy dosiahli sumu 6 513 734 tis. eur a výdavky 5 945 021 tis. eur, prebytok bol 568 713 tis. eur.

V schválených kapitálových rozpočtoch sa očakávali príjmy v sume 822 436 tis. eur, výdavky 1 476 749 tis. eur a schodok vo výške 654 313 tis. eur. Zmenami počas roka bol upravený rozpočet kapitálových príjmov na sumu 1 030 593 tis. eur, výdavkov 1 944 650 tis. eur a schodok vo výške 914 056 tis. eur. V skutočnosti boli dosiahnuté kapitálové príjmy v sume 815 580 tis. eur, výdavky 1 372 586 tis. eur, schodok vo výške 557 006 tis. eur.

Súčasťou rozpočtov obcí sú aj finančné operácie, v rámci ktorých obce predpokladali v schválených rozpočtoch v príjmovej časti získať 719 043 tis. eur, výdavkové finančné operácie sa očakávali v sume 197 482 tis. eur a prebytok 521 561 tis. eur. Zmenou v priebehu roka 2023 boli upravené príjmové finančné operácie na sumu 1 150 356 tis. eur, výdavkové finančné operácie 266 552 tis. eur a prebytok 883 805 tis. eur. Skutočné príjmové finančné operácie boli dosiahnuté v sume 877 211 tis. eur, výdavkové v sume 262 789 tis. eur, prebytok finančných operácií bol 614 422 tis. eur.

Celkové príjmy rozpočtov obcí sa predpokladali v schválených rozpočtoch vo výške 7 145 116 tis. eur, v upravených rozpočtoch vo výške 8 663 147 tis. eur, v skutočnosti dosiahli 8 206 526 tis. eur. Výdavky sa predpokladali v schválených rozpočtoch vo výške 7 107 607 tis. eur, v upravených rozpočtoch 8 473 099 tis. eur a v skutočnosti sa realizovali vo výške 7 580 396 tis. eur. V porovnaní s rokom 2022 skutočne dosiahnuté celkové príjmy obcí za rok 2023 vzrástli o 1 378 663 tis. eur (o 20,19 %) a celkové výdavky o 1 211 664 tis. eur (o 19,03 %). Rast celkových príjmov súvisí s medzročným nárastom daňových príjmov o 272 127 tis. eur (o 8,46 %), nárastom nedaňových príjmov o 90 986 tis. eur (o 13,85 %), nárastom grantov a transferov o 1 050 715 tis. eur (o 51,47 %) pri súčasnom poklese príjmových finančných operácií o 35 164 tis. eur (o 3,85 %). Vo výdavkovej časti rozpočtu obcí došlo v porovnaní s rokom 2022 k zvýšeniu bežných výdavkov o 755 118 tis. eur (o 14,55 %), zvýšeniu v kapitálových výdavkoch o 397 791 tis. eur (o 40,81 %) a výdavkových finančných operácií o 58 755 tis. eur (o 28,80 %).

Obce vo svojich schválených rozpočtoch na rok 2023 predpokladali v rámci rozpočtového hospodárenia účtovný prebytok vo výške 37 509 tis. eur, po vylúčení finančných operácií predpokladali schodok vo výške 484 052 tis. eur. V upravených rozpočtoch predpokladali obce účtovný prebytok vo výške 190 048 tis. eur, vylúčením finančných operácií predpokladali schodok vo výške 693 756 tis. eur.

Hospodárenie obcí za rok 2023 skončilo účtovným prebytkom 626 129 tis. eur. Po vylúčení príjmových a výdavkových finančných operácií predstavujú príjmy 7 329 315 tis. eur a výdavky 7 317 607 tis. eur. Rozpočtové hospodárenie obcí po vylúčení finančných operácií skončilo s prebytkom vo výške 11 708 tis. eur. Po započítaní zmien stavu záväzkov s negatívnym vplyvom 2 493 tis. eur, pohľadávok s pozitívnym vplyvom 17 755 tis. eur, časového rozlíšenia úrokov a ostatných úprav s pozitívnym vplyvom 97 809 tis. eur (podľa aprílovej notifikácie 2024) skončilo rozpočtové hospodárenie obcí v metodike ESA 2010 s prebytkom vo výške 124 779 tis. eur. V porovnaní s rokom 2022, keď rozpočtové hospodárenie obcí v metodike

ESA 2010 skončilo po aktualizovanej notifikácii roka 2022 (apríl 2024) so schodkom vo výške 287 785 tis. eur, v roku 2023 došlo k zlepšeniu salda ESA 2010 o 412 564 tis. eur.

1.1.Vzťahy štátu a rozpočtov obcí¹

Vzťahy štátneho rozpočtu k obciam tvoria transfery poskytnuté obciam a podielové dane. Daň z príjmov fyzických osôb je podielovou daňou a celý výnos dane sa prerozdeľuje stanoveným mechanizmom medzi mestá, obce a vyššie územné celky. Podľa zákona č. 564/2004 Z. z. o rozpočtovom určení výnosu dane z príjmov bolo 70,0 % z celkového výnosu dane z príjmov fyzických osôb príjmom rozpočtov obcí. V roku 2023 bol podiel na výnose dane z príjmov fyzických osôb poukazovaný obciam zvýšený o sumu 228 059 tis. eur zo zdrojov z príjmov z dane z príjmov právnických osôb. Skutočný (hotovostný) prevod dane z príjmov fyzických osôb do rozpočtov obcí bol vykonaný vo výške 2 700 920 tis. eur vrátane zúčtovania za predchádzajúci rok (2022: 2 525 470 tis. eur). Zo štátneho rozpočtu bolo do rozpočtov obcí poskytnutých celkovo 2 619 868 tis. eur vo forme bežných a kapitálových transferov, čo je za ostatné tri roky najvyššia suma. Bežné transfery tvorili sumu 2 042 605 tis. eur a kapitálové transfery čiastku 577 263 tis. eur. V porovnaní so skutočnosťou 2022 je to v úhrne za všetky zdroje výdavkov (vrátane EÚ a mimorozpočtových zdrojov) viac až o 917 976 tis. eur, zo zdroja 111 (štátny rozpočet) o 389 436 tis. eur viac. Najvyššie medziročné rozdiely v skutočnom plnení boli v ekonomickej oblasti v kapitole Ministerstva investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR (292 531 tis. eur), vo vzdelávaní u Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR (188 176 tis. eur) a v ochrane životného prostredia u Ministerstva životného prostredia SR (103 637 tis. eur).

Transfery zo zdroja 111 boli poskytnuté v sume 1 738 121 tis. eur. Z toho bežné transfery tvorili čiastku 1 715 860 tis. eur a kapitálové transfery sumu 22 261 tis. eur. Na financovanie kompetencií preneseného výkonu štátnej správy bolo poskytnutých zo všetkých zdrojov 1 431 321 tis. eur (2022: 1 270 357 tis. eur) len v rámci bežných transferov, a to v kapitolách Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR 1 399 955 tis. eur (2022: 1 235 831 tis. eur), Ministerstva vnútra SR 21 615 tis. eur (2022: 26 050 tis. eur), Úradu pre územné plánovanie a výstavbu SR 8 243 tis. eur (2022: 0 eur) a Ministerstva dopravy SR 1 509 tis. eur (2022: 8 476 tis. eur).

---

¹ Zdroj: Štátny záverečný účet SR za rok 2023

Transfery poskytnuté obciam podľa oddielov funkčnej klasifikácie sú nasledovné:

v tis. eur	2021 S	2022 S	2023 R	2023 S	z toho: zdroj 111*	Rozdiel	v %
	1	2	3	4	5	6=4-3	7=4/3
Vzdelávanie	1 213 265	1 265 978	1 448 692	1 457 990	1 409 054	9 298	0,6
Ekonomická oblasť	149 171	113 439	10 252	430 028	1 613	419 776	4 094,6
Sociálne zabezpečenie	160 779	107 528	80 642	221 791	192 833	141 149	175,0
Bývanie a občianska vybavenosť	27 276	41 366	0	188 611	98 681	188 611	0
Ochrana životného prostredia	51 838	52 787	0	156 636	0	156 636	0
Všeobecné verejné služby	146 631	105 775	14 022	152 462	31 537	138 440	987,3
Verejný poriadok a bezpečnosť	3 789	10 575	600	8 180	761	7 580	1 263,3
Rekreácia, kultúra a náboženstvo	10 630	4 444	0	3 657	3 642	3 657	0
Zdravotníctvo	16	x	0	513	0	513	0
Spolu	1 763 395	1 701 892	1 554 208	2 619 868	1 738 121	1 065 660	68,6

Poznámka: * len prostriedky štátneho rozpočtu

Zdroj: MF SR

Najväčšie kladné rozdiely medzi schváleným rozpočtom a skutočnosťou boli zaznamenané v ekonomickej oblasti o 419 776 tis. eur, z toho u Ministerstva investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR o 364 891 tis. eur. V bývaní a občianskej vybavenosti bol rozdiel 188 611 tis. eur, z toho najviac u Všeobecnej pokladničnej správy 88 602 tis. eur a u Ministerstva vnútra SR 69 201 tis. eur. V ochrane životného prostredia bol takmer celý rozdiel 156 636 tis. eur dosiahnutý v kapitole Ministerstva životného prostredia SR.

Transfery poskytnuté obciam podľa kapitol ŠR sú nasledovné:

v tis. eur	2021 S	2022 S	2023 R	2023 S	z toho: zdroj 111*	Rozdiel	v %
	1	2	3	4	5	6=4-3	7=4/3
Ministerstvo školstva, vedy, výsk. a športu SR	11 683	1 245 324	1 448 692	1 433 501	1 408 300	-15 191	-1,0
Ministerstvo investícií, reg. rozvoja a infor.SR	95 579	87 039	0	394 699	613	394 699	0
Ministerstvo práce, soc. vecí a rodiny SR	204 588	113 464	80 640	227 224	192 827	146 584	181,8
Ministerstvo vnútra SR	1 321 234	120 553	13 774	201 883	26 979	188 109	1 365,7
Ministerstvo životného prostredia SR	53 486	59 021	0	180 786	x	180 786	0
Všeobecná pokladničná správa	7 856	1 893	0	92 805	92 805	92 805	0
Ministerstvo dopravy SR	32 970	36 020	10 252	40 219	2 791	29 967	292,3
Úrad vlády SR	11 750	18 556	850	20 187	1 466	19 337	2 274,9
Ministerstvo pôdohospod. a rozvoja vidieka SR	7 008	14 970	0	12 417	104	12 417	0
Úrad pre územné plánovanie a výstavbu SR	x	x	0	8 797	8 797	8 797	0
Ministerstvo kultúry SR	3 013	3 922	0	7 205	3 294	7 205	0
Ministerstvo obrany SR	0	150	0	145	145	145	0
Ministerstvo hospodárstva SR	1 498	980	0	x	x	x	0
Štatistický úrad SR	12 714	x	x	x	x	x	0
Ministerstvo zdravotníctva SR	16	x	x	x	x	x	0
Spolu	1 763 395	1 701 892	1 554 208	2 619 868	1 738 121	1 065 660	68,6

Poznámka: * len prostriedky štátneho rozpočtu

Zdroj: MF SR

Okrem kapitol, prostredníctvom ktorých sa každoročne financujú kompetencie preneseného výkonu štátnej správy sa u väčšiny kapitol štátneho rozpočtu schvaľoval rozpočet nulový. Je to z dôvodu, že schválený rozpočet prípadne rozpis uvoľnených zdrojov z minulých rokov sa nerozpisuje na konkrétne položky rozpočtu a presun prostriedkov na základe reálne predložených žiadostí o platbu sa zohľadňuje až v upravenom rozpočte. Uvedené malo za následok zvýšenie rozpočtu oproti schválenému rozpočtu väčšinou v celkovej sume skutočného čerpania.

Kapitálové transfery poskytnuté obciam podľa kapitol ŠR sú nasledovné:

v tis. eur	2021 S	2022 S	2023 R	2023 S	z toho: zdroj 111*	Rozdiel	v %
	1	2	3	4	5	6=4-3	7=4/3
Ministerstvo investícií, reg. rozvoja a infor.SR	91 746	85 013	0	261 340	405	261 340	0
Ministerstvo životného prostredia SR	51 100	56 488	0	178 950	x	178 950	0
Ministerstvo vnútra SR	25 923	18 009	0	64 361	107	64 361	0
Ministerstvo dopravy SR	23 828	26 705	0	38 074	1 282	38 074	0
Ministerstvo pôdohospod. a rozvoja vidieka SR	6 872	14 820	0	12 264	x	12 264	0
Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR	649	6 247	144 484	9 099	8 330	-135 385	-93,7
Všeobecná pokladničná správa	6 835	1 814	0	5 737	5 737	5 737	0
Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR	4 414	4 908	0	4 391	3 578	4 391	0
Ministerstvo kultúry SR	1 760	1 686	0	2 303	2 288	2 303	0
Úrad vlády SR	764	264	200	744	534	544	272,0
Ministerstvo hospodárstva SR	471	839	x	x	x	x	0
Spolu	214 362	216 793	144 684	577 263	22 261	432 579	299,0

Poznámka: * len prostriedky štátneho rozpočtu

Zdroj: MF SR

Na celkovom objeme poskytnutých transferov obciam sa najväčšou sumou podieľalo Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR, a to 1 433 501 tis. eur. Z nich 1 418 805 tis. eur boli bežné transfery na úhradu nákladov preneseného výkonu štátnej správy. Suma 1 399 955 tis. eur bola poskytnutá obciam pre školy a školské zariadenia v ich zriaďovateľskej pôsobnosti v zmysle zákona č. 597/2003 Z. z. o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení na normatívne a nenormatívne výdavky. Finančné prostriedky zo zdroja 11UA v sume 18 850 tis. eur boli poskytnuté školám v zriaďovateľskej pôsobnosti obcí na financovanie jazykových kurzov cudzincov a na podporu začlenenia detí a žiakov z Ukrajiny v materských, základných a stredných školách (európske normatívy).

Rozdiel medzi schváleným rozpočtom a skutočnosťou v sume 138 891 tis. eur tvoria finančné prostriedky, ktoré boli v priebehu roka 2023 pridelené do rozpočtu z Ministerstva financií SR, príp. presunuté z iných podpoložiek.

Transfery obci okrem transferu na úhradu nákladov preneseného výkonu štátnej správy boli vynaložené v celkovej sume 5 596 tis. eur. Finančné prostriedky v sume 4 224 tis. eur boli poskytnuté z prostriedkov Plánu obnovy a odolnosti a boli určené pre materské školy, základné školy a školské zariadenia, ktoré patria do zriaďovateľskej pôsobnosti obcí a boli účelovo určené na kompenzáciu poplatkov za školský klub detí pre žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia a v hmotnej núdzi, na úhradu osobných výdavkov zdravotníckeho pracovníka v materských a základných školách, materským školám na financovanie pracovných miest pomocný vychovávateľ a na podporu individuálneho profesijného rozvoja pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov.

Na kapitálové výdavky vynaložila kapitola celkovú sumu 9 099 tis. eur a tieto boli použité najmä na odstránenie havarijných situácií na školách a na dobudovanie kapacít materských škôl.

Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR poskytlo obciam celkovú sumu 394 699 tis. eur, z toho v rámci kapitálových výdavkov čiastku 261 340 tis. eur, čo je najvyššia suma poukázaná kapitolami obciam v rámci kapitálových výdavkov. Najviac finančných prostriedkov v sume 229 799 tis. eur bolo poskytnutých z Integrovaného regionálneho operačného programu prevažne v rámci projektov na zlepšenie kvality života v regiónoch s dôrazom na životné prostredie, na modernizáciu zdravotníckej a vzdelávacej infraštruktúry a zvyšovanie energetickej efektívnosti budov, zvyšovanie kapacity budov a iné. Ďalšie prostriedky v rámci Operačného programu Integrovaná infraštruktúra v objeme 14 641 tis. eur boli poskytnuté obciam na projekty „Wifi pre Teba“ (3 380 tis. eur), kde sa zapojilo 239 obcí. Projekty zamerané na moderné technológie v samospráve podporila kapitola v Banskej Bystrici v sume 1 099 tis. eur, v Žiline v sume 1 059 tis. eur a v Trnave v sume 1 035 tis. eur. Z výziev na podanie žiadosti o poskytnutie dotácie v oblasti podpory regionálneho rozvoja bola dotácia v objeme 8 071 tis. eur poskytnutá obciam Martin a Malacky.

Z programu INTERREG V-A SK-CZ boli podporené projekty obcí zamerané najmä na ochranu biodiverzity a zvýšenie atraktívnosti kultúrneho a prírodného dedičstva v prihraničných oblastiach, a to vo výške 3 540 tis. eur. Na podobné projekty v rámci programov INTERREG V-A SK-AT, INTERREG V-A HU-SK a INTERREG V-A PL-SK boli poskytnuté obciam prostriedky vo výške 1 585 tis. eur. Príspevok na podporu najmenej rozvinutých okresov v sume 1 395 tis. eur v súlade s § 8 odsek 9 zákona č. 336/2015 Z. z. smeroval mestu Hnúšťa a obci Málinec.

Na bežné výdavky okrem transferu na prenesený výkon štátnej správy vynaložila kapitola sumu 133 359 tis. eur. Najviac projektov realizovaných obcami bolo podporených z Integrovaného regionálneho operačného programu vo výške 129 088 tis. eur, z toho 126 680 tis. eur bolo vyplatených obciam a mestám v rámci výzvy Podpora operácií zameraných na riešenie migračných výziev v dôsledku vojenského konfliktu na Ukrajine. Suma 2 842 tis. eur bola poskytnutá prostredníctvom Operačného programu Integrovaná infraštruktúra na realizáciu projektov informatizácie.

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR poskytlo obciam celkovú sumu 227 224 tis. eur. Z toho 222 834 tis. eur boli bežné výdavky okrem transferu na úhradu nákladov

preneseného výkonu štátnej správy, čo je zo všetkých kapitol štátneho rozpočtu najvyšší poskytnutý transfer v rámci tejto podpoložky. Sumu 101 118 tis. eur tvorili dotácie na podporu výchovy k stravovacím návykom, na stravu pre dieťa v hmotnej núdzi a k plneniu školských povinností dieťaťa ohrozeného sociálnym vylúčením, dotácia na zabezpečenie osobitného príjemcu a dotácia na školské potreby pre dieťa v hmotnej núdzi. Finančný príspevok mestám a obciam na spolufinancovanie sociálnych služieb pre zariadenia sociálnych služieb (najmä zariadenia pre seniorov, zariadenia opatrovateľskej služby, denné stacionáre, domovy sociálnych služieb, útulky, nocľahárne a ďalšie) v zmysle § 71 ods.6 a ods. 7 zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách bol v objeme 75 660 tis. eur. Suma 33 584 tis. eur bola poskytnutá na národné projekty Operačného programu Ľudské zdroje. Ďalšia čiastka 11 794 tis. eur predstavovala úhradu dotácií obciam a právnickým osobám nimi zriadených v súlade so zákonom č. 544/2010 Z. z. o dotáciách v pôsobnosti MPSVR SR a nariadeniami vlády SR (stabilizačný príspevok).

Na tejto podpoložke kapitola zaznamenala kladný rozdiel oproti schválenému rozpočtu v sume 142 194 tis. eur nakoľko súčasťou schváleného rozpočtu v roku 2023 neboli prostriedky EÚ. Zároveň v priebehu roka bol rozpočet výdavkov navýšený v súvislosti s legislatívnymi úpravami, ktoré nadobudli účinnosť v priebehu rozpočtového roka. Uvedené finančné prostriedky boli poskytnuté rozpočtovými opatreniami, t. j. ovplyvnili výšku upraveného rozpočtu na rok 2023. EÚ zdroje boli v schválenom rozpočte rozpočtované len na niektorých podpoložkách, presunuté z roku 2022 vstupovali až do upraveného rozpočtu.

Ministerstvo vnútra SR vynaložilo na transfery obciam sumu 201 883 tis. eur. Z celkovej sumy 115 908 tis. eur na bežné výdavky okrem transferu na úhradu preneseného výkonu štátnej správy bolo vynaložených 91 187 tis. eur na úhradu nákladov súvisiacich s ubytovaním odídencom na základe nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 218/2022 o poskytovaní príspevku za ubytovanie odídencov a v zmysle zákona č. 480/2002 Z. z. o azyle. Prostriedky neboli rozpočtované v schválenom rozpočte. Poskytovanie prostriedkov bolo schválené a obdobie poskytovania predĺžené na základe uznesenia vlády č. 565 z 21. septembra 2022, kedy už nebolo z časového hľadiska možné uvedené výdavky zapracovať do zákona o štátnom rozpočte na rok 2023. Finančné prostriedky v sume 14 384 tis. eur boli čerpané v rámci Operatívneho programu Ľudské zdroje, Integrácia marginalizovaných rómskych komunít, prioritná os č. 6 Technická vybavenosť v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít, pre obce ktoré sú evidované v Atlase rómskych komunít v sume 5 882 tis. eur, prioritná os č. 8 - REACT – EU (Pomoc pri obnove v rámci politiky súdržnosti a pri obnove území v Európe) v sume 7 419 tis. eur a prioritná os č. 5 Integrácia marginalizovaných rómskych komunít v sume 1 083 tis. eur. Finančné prostriedky vo výške 3 454 tis. eur boli použité obcami na úhradu nákladov na nevyhnutnú organizáciu dopravného a zdravotníckeho zabezpečenia, ako aj s tým súvisiace ukladanie pracovnej povinnosti, na základe uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 142 z 26. februára 2022 k návrhu na vyhlásenie mimoriadnej situácie v súvislosti s hromadným prílevom cudzincov na územie Slovenskej republiky spôsobeným ozbrojeným konfliktom na území Ukrajiny

a zákona č. 92 z 22. marca 2022 o niektorých ďalších opatreniach v súvislosti so situáciou na Ukrajine. Suma 2 388 tis. eur bola čerpaná zo zdroja 11UA vytvoreného pre sledovanie výdavkov súvisiacich s hromadným prílevom utečencov a suma 1 066 tis. eur bola použitá z Európskeho fondu regionálneho rozvoja. Finančné prostriedky v objeme 3 235 tis. eur boli použité obcami na úhradu výdavkov súvisiacich so záchrannými prácami počas mimoriadnej situácie v územnej pôsobnosti okresných úradov vymedzených v uznesení vlády SR č. 389 z 9. augusta 2023 a 585 z 8. novembra 2023. Suma 1 627 tis. eur bola poskytnutá obciam v rámci Operatívneho programu efektívna verejná správa – posilnené inštitucionálne kapacity a efektívna verejná správa. Cieľom je proklientsky orientovaná, transparentná verejná správa poskytujúca svoje služby rýchlo, efektívne a kvalitne v záujme podpory udržateľného rastu, tvorby pracovných miest a sociálnej inklúzie. Finančné prostriedky vo výške 837 tis. eur boli v nadväznosti na správu o priebehu a následkoch povodní na území SR presunuté z kapitoly Všeobecná pokladničná správa na základe uznesení vlády SR č. 183 a č. 610 a boli použité obcami na úhradu výdavkov vynaložených na vykonávanie povodňových záchranných a zabezpečovacích prác.

Bežné výdavky na úhradu nákladov preneseného výkonu štátnej správy boli v celkovej sume 21 615 tis. eur, z toho finančné prostriedky vo výške 10 260 tis. eur boli použité na úseku matričnej činnosti podľa zákona č. 154/1994 Z. z. o matrikách v znení neskorších predpisov. Ďalšie finančné prostriedky v objeme 7 075 tis. eur sa použili na úhradu výdavkov súvisiacich s prípravou, vykonaním a zisťovaním výsledkov predčasných volieb, ktoré sa konali dňa 30. septembra 2023. Tieto výdavky neboli rozpočtované v schválenom rozpočte nakoľko v čase prípravy návrhu rozpočtu na rok 2023 ministerstvo nedisponovalo informáciami o konaní predčasných parlamentných volieb. Na úhradu nákladov preneseného výkonu štátnej správy na hlásenie a evidenciu pobytu občanov a register obyvateľov Slovenskej republiky podľa zákona č. 253/1998 Z. z. o hlásení a evidencii pobytu občanov a registra obyvateľov Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov sa použila suma 1 793 tis. eur. Finančné prostriedky vo výške 1 687 tis. eur boli použité na úhradu výdavkov súvisiacich s prípravou, vykonaním a zisťovaním výsledkov referenda, ktoré sa konalo dňa 21. januára 2023 na základe rozhodnutia prezidentky Slovenskej republiky č. 362/2022 Z. z. o vyhlásení referenda. Tieto výdavky taktiež neboli rozpočtované, nakoľko v čase prípravy návrhu rozpočtu na rok 2023 ministerstvo nedisponovalo informáciami o konaní referenda.

Kapitálové prostriedky boli poskytnuté obciam v čiastke 64 360 tis. eur. Z toho suma 62 618 tis. eur čerpaná z prostriedkov Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operatívneho programu ľudské zdroje – Technická vybavenosť v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunit, prioritná os. č. 6 – obce a mestá evidované v Atlase rómskych komunit. Prostriedky vo výške 1 391 tis. eur tvorili dodatočný príspevok pre mestá a obce evidované v Atlase rómskych komunit.

Z kapitoly Ministerstva životného prostredia SR smerovala obciam suma 180 786 tis. eur, z toho kapitálové výdavky v čiastke 178 950 tis. eur. Čerpanie vo výške 178 828 tis. eur bolo

realizované platobnou jednotkou v rámci Operačného programu Kvalita životného prostredia. Najväčší príjemcovia finančných prostriedkov boli obec Drahovce (7 900 tis. eur), obec Bánov (6 709 tis. eur) a mesto Želiezovce (5 203 tis. eur). Prostriedky boli použité na účely rozšírenia kanalizácie v obciach a budovanie čističiek odpadových vôd, zníženia energetickej náročnosti a zvýšenia energetickej účinnosti budov v mestách a obciach, vybudovania zberných dvorov, kompostární, zhodnocovania biologicky rozložiteľného komunálneho odpadu, vodozádržné opatrenia v intraviláne miest a obcí a ďalšie. Suma 122 tis. eur smerovala na pilotné rozvojové projekty mäkkého turizmu pre Národný park Poloniny a Národný park Muránska Planina. Príjemcovia finančných prostriedkov boli obec Muránska Huta (69 tis. eur) a obec Muráň (53 tis. eur). Prostriedky boli použité v rámci projektu Vytvorenie cyklotrasy ako vstupnej brány do Národného parku Muránska Planina a turistického informačného centra v historickej budove Klinčiarne v obci Muránska Huta a v rámci projektu Čiastočná revitalizácia a obnova ruiny hradu Muráň.

Z kapitoly Všeobecná pokladničná správa sa na transfery obciam vynaložila celková suma 92 805 tis. eur, z toho formou bežných výdavkov 87 068 tis. eur. V schválenom rozpočte kapitoly neboli rozpočtované prostriedky na dotácie obciam a v priebehu roka bol rozpočet bežných výdavkov upravený rozpočtovými opatreniami o sumu 87 068 tis. eur. Dotácie obciam boli poskytnuté v súlade so zákonom o štátnom rozpočte a podľa §3 a §3a Výnosu Ministerstva financií SR z 9. decembra 2005 č. 26825/2005 – 441 o poskytovaní dotácií v pôsobnosti Ministerstva financií SR v znení opatrenia z 19. januára 2022 č. MF/004274/2022-119 a opatrenia z 26. septembra 2023 č. MF/010575/2023-119 a na základe uznesení vlády Slovenskej republiky. Na zlepšenie sociálnej a hospodárskej oblasti v súvislosti s negatívnymi dôsledkami inflácie a zvýšených cien energií boli obciam a mestám v dvoch etapách poskytnuté finančné prostriedky v celkovej sume 85 500 tis. eur. Na odstraňovanie následkov po zemetrasení na východnom Slovensku bolo z kapitoly uvoľnených 1 157 tis. eur pre postihnuté obce. Pre obce a mestá Trenčianskeho samosprávneho kraja sa použila suma 296 tis. eur na rozvojové aktivity a 115 tis. eur smerovalo mestu Banská Štiavnica na odstránenie následkov ničivého požiaru.

V kapitole Ministerstva dopravy SR bolo vo forme transferov pre obce poukázaných 40 219 tis. eur, z toho 38 074 tis. eur tvorili kapitálové prostriedky. Z kapitálových výdavkov bolo 19 573 tis. eur vynaložených v rámci OPII - prioritnej osi č. 3 Verejná osobná doprava, a to na projekty Nová električková trať v Petržalke, 2. časť Bosákova ulica – Janíkov Dvor v sume 14 499 tis. eur, Trolejbusové trate Autobusová stanica – Nové SND a Bulharská – Galvaniho“ v sume 1 484 tis. eur a Modernizácia električkových tratí v Košiciach – 2. etapa, projektová dokumentácia v sume 1 100 tis. eur. Ďalšie kapitálové výdavky v objeme 17 395 tis. eur predstavovali dotácie na obstaranie nájomných bytov a na obstaranie technickej vybavenosti v rámci podprogramu Výstavba a obnova bytového fondu. Na základe výzvy na predkladanie žiadostí o poskytnutie dotácie na účel výstavby doplnkovej cyklistickej infraštruktúry - cykloprístreškov a cyklostojanov v areáloch základných a stredných škôl v rámci podprogramu Rozvoj cyklistickej dopravy a cykloturistiky bola

vynaložená suma 699 tis. eur. Výdavky v súlade so zákonom č. 261/2010 Z. z. o poskytovaní dotácií na obstaranie náhradných nájomných bytov v znení zákona č. 134/2013 Z. z. tvorili sumu 407 tis. eur.

Prehľad záväzných limitov dotácií obciam za rok 2023 je nasledovný:

	Schválený rozpočet 2023	Upravený rozpočet 2023	Skutočnosť 2023	% k upravenému rozpočtu
Dotácia na prenesený výkon pôsobnosti štátnej správy na obce	1 302 727	1 443 246	1 441 929	99,9
Ministerstvo vnútra SR spolu:	13 172	22 840	21 615	94,6
z toho:				
a/ matričná činnosť podľa zákona NR SR č. 154/1994 Z. z. o matrikách v znení neskorších predpisov	10 260	10 260	10 260	100,0
b/ hlásenie pobytu občanov a register obyvateľov podľa zákona č. 253/1998 Z. z.	1 803	1 793	1 793	100,0
c/ register adries podľa zákona č. 125/2015 Z. z. o registri adries	197	132	132	100,0
d/ starostlivosť o životné prostredie	601	597	597	100,0
e/ voľby podľa zákona č. 180/2014 Z. z. o podmienkach výkonu volebného práva	311	10 058	8 833	87,8
Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR spolu:	1 279 913	1 418 896	1 418 805	100,0
z toho:				
regionálne školstvo	1 279 913	1 418 896	1 418 805	100,0
Ministerstvo dopravy SR spolu:	9 642	1 510	1 509	99,9
z toho:				
a/ doprava	236	310	309	99,7
b/ pôsobnosti na úseku stavebného poriadku podľa zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku a na úseku bývania	9 406	1 200	1 200	100,0

Zdroj: MF SR

1.2. Príjmy rozpočtov obcí

a) Príjmy bežného rozpočtu

Schválený rozpočet príjmov bežného rozpočtu na rok 2023 bol vo výške 5 603 637 tis. eur, počas roka bol obecnými zastupiteľstvami upravený na sumu 6 482 197 tis. eur. V skutočnosti dosiahli obce príjmy bežného rozpočtu vo výške 6 513 734 tis. eur (plnenie k upravenému rozpočtu na 100,49 %). V porovnaní s rokom 2022 narástli príjmy bežného rozpočtu o 1 020 270 tis. eur (o 18,57 %). Skutočné príjmy bežného rozpočtu podľa ekonomickej klasifikácie v roku 2023 boli nasledovné:

Celkové daňové príjmy vrátane sankcií vykázali obce vo výške 3 489 305 tis. eur, z toho vykázaný podiel na dani z príjmov fyzických osôb vrátane sankcií tvoril sumu 2 697 258 tis. eur (k upravenému rozpočtu plnenie na 99,65 %), ktorý je oproti skutočnému prevodu dane z príjmov fyzických osôb do rozpočtov obcí nižší o 3 662 tis. eur vzhľadom na skutočnosť, že 18 obcí nepredložilo finančné výkazy. Z miestnych daní a poplatkov sa na plnení daňových príjmov podieľali - daň z nehnuteľností vo výške 496 602 tis. eur (k upravenému rozpočtu plnenie na 100,46 %), dane na tovary a služby a iné dane 295 220 tis. eur (k upravenému rozpočtu plnenie na 96,99 %). Rozpočtový zámer celkových daňových príjmov k upravenému rozpočtu sa splnil na 99,54 %. V porovnaní so skutočnosťou roku 2022 bol zaznamenaný nárast v daňových príjmoch o 272 127 tis. eur (o 8,46 %), v tom daň z príjmov fyzických osôb vrátane sankcií vzrástla o 195 725 tis. eur (o 7,82 %), daň z nehnuteľností vzrástla o 39 866 tis. eur (o 8,73 %) a daň za špecifické služby vzrástla o 36 567 tis. eur (o 14,14 %).

Nedaňové príjmy bežného rozpočtu obce vykázali v sume 665 419 tis. eur, čím sa rozpočtový zámer k upravenému rozpočtu splnil na 101,13 %. Príjmy z podnikania a z vlastníctva majetku boli k upravenému rozpočtu splnené na 98,99 % (skutočnosť 197 770 tis. eur), z administratívnych poplatkov a iných poplatkov a platieb na 101,31 % (skutočnosť 403 575 tis. eur), príjmy z úrokov z tuzemských a zahraničných úverov, pôžičiek, návratných finančných výpomoci, vkladov a ážio 132,45 % (skutočnosť 4 157 tis. eur) a iné nedaňové príjmy 105,69 % (skutočnosť 59 916 tis. eur). Oproti predchádzajúcemu roku 2022 u bežných nedaňových príjmov došlo k nárastu o 93 012 tis. eur (o 16,25 %).

Z celkových prijatých bežných grantov a transferov 2 359 010 tis. eur (k upravenému rozpočtu plnenie na 101,74 %) pripadá 2 348 430 tis. eur na tuzemské bežné granty a transfery a 10 580 tis. eur na zahraničné bežné granty a transfery. Oproti skutočnosti roku 2022 došlo k nárastu bežných grantov a transferov o 655 131 tis. eur (o 38,45 %), v tom transfery v rámci verejnej správy narástli o 644 981 tis. eur (o 38,38 %), pričom prenesený výkon štátnej správy vzrástol o 235 206 tis. eur (o 21,53 %).

b) Príjmy kapitálového rozpočtu

Rozpočet kapitálových príjmov bol schválený obecnými zastupiteľstvami na rok 2023 vo výške 822 436 tis. eur, počas roka bol upravený na sumu 1 030 593 tis. eur, v skutočnosti boli dosiahnuté kapitálové príjmy vo výške 815 580 tis. eur (z toho nedaňové kapitálové príjmy dosiahli sumu 82 605 tis. eur a celkové kapitálové granty a transfery sumu 732 976 tis. eur), čo predstavuje plnenie na 79,14 % upraveného rozpočtu. Oproti roku 2022 došlo k nárastu kapitálových príjmov celkom o 393 557 tis. eur (o 93,25 %), kde nedaňové kapitálové príjmy klesli o 2 027 tis. eur (o 2,40 %), tuzemské kapitálové granty a transfery vzrástli o 388 228 tis. eur (o 118,53 %) a zahraničné kapitálové granty vzrástli o 7 356 tis. eur (o 74,54 %).

1.3. Výdavky rozpočtov obcí

a) Výdavky bežného rozpočtu

Výdavky bežného rozpočtu obcí boli schválené vo výške 5 433 377 tis. eur a počas roka došlo k ich úprave na sumu 6 261 897 tis. eur. V skutočnosti boli vynaložené výdavky bežného rozpočtu vo výške 5 945 021 tis. eur, čo je plnenie na 94,94 % k upravenému rozpočtu. Oproti roku 2022 došlo k nárastu bežných výdavkov o 755 118 tis. eur (o 14,55 %).

Z celkových výdavkov bežného rozpočtu vynaložili obce v roku 2023 na mzdy, platy, služobné príjmy a ostatné vyrovnania 2 258 806 tis. eur (plnenie na 97,84 % upraveného rozpočtu) a na poistné a príspevok do poisťovní 822 911 tis. eur (plnenie na 98,08 % upraveného rozpočtu). Osobné výdavky zamestnancov obcí a ich rozpočtových organizácií (mzdy a odvody) tvorili 51,84 % výdavkov bežného rozpočtu obcí. Oproti roku 2022 došlo u osobných výdavkov k nárastu o 298 363 tis. eur (o 10,72 %).

Na tovary a služby smerovalo 1 849 482 tis. eur, čo predstavuje plnenie k upravenému rozpočtu na 88,81 %, a to na cestovné náhrady 6 547 tis. eur (plnenie na 83,57 % upraveného rozpočtu), na poplatky za energie, vodu a komunikácie 418 056 tis. eur (86,05 %), na materiál 404 942 tis. eur (88,86 %), dopravné 30 874 tis. eur (88,93 %), rutinnú a štandardnú údržbu 217 809 tis. eur (83,78 %), nájomné 16 581 tis. eur (90,92 %) a ostatné služby 754 673 tis. eur (92,02 %). V porovnaní s rokom 2022 došlo k nárastu výdavkov na tovary a služby o 258 773 tis. eur (o 16,27 %), z toho medziročný nárast finančných prostriedkov na energie predstavuje 106 293 tis. eur (na sumu 353 939 tis. eur).

Výdavky na bežné transfery dosiahli 986 216 tis. eur (plnenie k upravenému rozpočtu na 98,27 %). Z uvedenej sumy boli transfery v rámci verejnej správy 496 471 tis. eur (plnenie k upravenému rozpočtu 97,93%), 399 287 tis. eur (98,69 %) predstavovali bežné transfery jednotlivcom a neziskovým právnickým osobám, 89 284 tis. eur (98,44 %) tvorili transfery

nefinančným subjektom nezarađeným vo verejnej správe v registri organizácií vedených ŠÚ SR a bežné transfery do zahraničia boli 1 031 tis. eur (86,66 %). Oproti roku 2022 došlo k nárastu bežných transferov o 185 398 tis. eur (o 23,15 %).

Na splácanie úrokov a ostatné platby súvisiace s úvermi, pôžičkami a návratnými finančnými výpomocami obce použili 27 606 tis. eur (98,24 % z upraveného rozpočtu), z toho na splácanie úrokov v tuzemsku 26 217 tis. eur (98,20 %), do zahraničia 1 063 tis. eur (100,35 %) a na ostatné platby súvisiace s úverom, pôžičkou a návratnou finančnou výpomocou 326 tis. eur (95,17 %). Oproti roku 2022 došlo k nárastu výdavkov v tejto položke o 12 585 tis. eur (o 83,78 %).

Prebytok schváleného bežného rozpočtu obcí predstavoval sumu 170 261 tis. eur, prebytok upraveného rozpočtu 220 300 tis. eur, pričom v skutočnosti hospodárenie bežného rozpočtu obcí skončilo s prebytkom vo výške 568 713 tis. eur. Oproti roku 2022 (303 561 tis. eur) došlo k nárastu prebytku bežného rozpočtu o 265 152 tis. eur (o 87,35 %).

b) Výdavky kapitálového rozpočtu

Výdavky kapitálového rozpočtu boli schválené vo výške 1 476 749 tis. eur a počas roka došlo k ich úprave na sumu 1 944 650 tis. eur. V skutočnosti boli vynaložené výdavky kapitálového rozpočtu vo výške 1 372 586 tis. eur, čo je plnenie na 70,58 % k upravenému rozpočtu. Oproti roku 2022 došlo k nárastu týchto výdavkov o 397 791 tis. eur (o 40,81 %). Z realizovaných kapitálových výdavkov smerovalo 1 329 238 tis. eur (70,15 % z upraveného rozpočtu) na obstarávanie kapitálových aktív, čo predstavuje 96,84 % z celkových kapitálových výdavkov a na kapitálové transfery sa vynaložilo 43 347 tis. eur (87,05 %), t. j. 3,16 % z celkových kapitálových výdavkov.

Výdavky na obstarávanie kapitálových aktív oproti roku 2022 vzrástli o 387 068 tis. eur (o 41,08 %). V rámci výdavkov na obstarávanie kapitálových aktív obce vynaložili na realizáciu nových stavieb a technického zhodnotenia existujúcich objektov takmer 80,08 % celkových výdavkov na kapitálové aktíva, t. j. 1 064 501 tis. eur (k upravenému rozpočtu plnenie na 68,91 %), pričom oproti roku 2022 tieto výdavky vzrástli o 297 439 tis. eur (o 38,78 %). Na nákup pozemkov a nehmotných aktív sa vynaložilo 41 895 tis. eur (plnenie upraveného rozpočtu na 75,99 %), na nákup budov a objektov, strojov, prístrojov, zariadení, techniky a náradia a dopravných prostriedkov 154 799 tis. eur (84,74 % k upravenému rozpočtu), na prípravnú a projektovú dokumentáciu 48 166 tis. eur (56,00 %) a na rekonštrukciu a modernizáciu strojov a zariadení a ostatné kapitálové výdavky 19 877 tis. eur (74,45 %).

Kapitálové transfery boli okrem iného použité na kapitálové transfery subjektom v rámci verejnej správy, a to v sume 36 624 tis. eur (plnenie na 88,75 %), z toho príspevkovým organizáciám smerovalo 19 622 tis. eur (plnenie na 87,83 %). Ďalej kapitálové transfery smerovali jednotlivcom

a neziskovým právnickým osobám (2 002 tis. eur, plnenie na 81,65 %), nefinančným subjektom nezaradeným vo verejnej správe (3 079 tis. eur, plnenie na 76,35 %). V kapitálových transferoch oproti roku 2022 došlo k nárastu o 10 724 tis. eur (o 32,87 %).

Schodok schváleného kapitálového rozpočtu obcí predstavoval sumu 654 313 tis. eur, schodok upraveného rozpočtu 914 056 tis. eur, pričom v skutočnosti hospodárenie kapitálového rozpočtu obcí skončilo so schodkom vo výške 557 006 tis. eur. Oproti roku 2022 (schodok vo výške 552 771 tis. eur) sa schodok kapitálového rozpočtu prehĺbil o 4 234 tis. eur (o 0,77 %).

1.4 Výdavky rozpočtov obcí podľa funkčnej klasifikácie

Súhrnný prehľad výdavkov obcí podľa jednotlivých oddielov funkčnej klasifikácie (vrátane výdavkových finančných operácií) je nasledovný (v tis. eur):

Č.	Názov oddielu	Skutočnosť 2022	Skutočnosť 2023	Rozdiel 2023 - 2022	Podiel na celkových výdavkoch 2023	Pomer 2023/2022
1	Všeobecné verejné služby	1 375 498	1 574 070	198 572	16,39%	114,44%
2	Obrana	7 444	9 021	1 577	0,13%	121,18%
3	Verejný poriadok a bezpečnosť	122 980	124 573	1 593	0,13%	101,30%
4	Ekonomická oblasť	588 810	710 590	121 780	10,05%	120,68%
5	Ochrana životného prostredia	422 087	546 841	124 754	10,30%	129,56%
6	Bývanie a občianska vybavenosť	479 860	649 176	169 316	13,97%	135,28%
7	Zdravotníctvo	12 611	16 211	3 600	0,30%	128,55%
8	Rekreácia, kultúra a náboženstvo	379 183	420 068	40 885	3,37%	110,78%
9	Vzdelávanie	2 615 017	3 078 810	463 793	38,28%	117,74%
10	Sociálne zabezpečenie	365 242	451 036	85 794	7,08%	123,49%
	S p o l u	6 368 732	7 580 396	1 211 664	100,00%	119,03%

01 – Všeobecné verejné služby – z týchto výdavkov v sume 1 574 070 tis. eur (oproti roku 2022 viac o 198 572 tis. eur) sa prevažná časť realizovala v triede 01.1.1 – Výkonné a zákonodarné orgány vo výške 1 273 092 tis. eur, ktorá zahŕňa najmä výdavky na činnosť obecných a mestských úradov, ďalej výdavky súvisiace s finančnými transakciami verejného dlhu vo výške 192 545 tis. eur a na ostatné výdavky v rámci všeobecnej verejnej služby.

02 - Obrana – z týchto výdavkov (9 021 tis. eur) smerovali výdavky najmä do financovania civilnej ochrany (8 736 tis. eur, medziročný nárast o 1 405 tis. eur) a oproti roku 2022 došlo k ich nárastu o 1 577 tis. eur.

03 – Verejný poriadok a bezpečnosť - výdavky v sume 124 573 tis. eur (oproti roku 2022 nárast o 1 593 tis. eur) sa použili na financovanie policajných služieb - obecnú políciu (98 180 tis.

eur), na financovanie požiarnej ochrany – na mestské, na dobrovoľné požiarne zbory (20 195 tis. eur) a na zabezpečovanie verejného poriadku (6 072 tis. eur).

V rámci oddielu 04 – Ekonomická oblasť (710 590 tis. eur) sa v roku 2023 financovali najmä výdavky v oblasti dopravy vo výške 547 926 tis. eur, z toho najviac bolo použitých na cestnú dopravu 546 050 tis. eur, pričom v tom finančné prostriedky poskytnuté na náhradu straty dopravným spoločnostiam pri zabezpečovaní výkonov vo verejnom záujme v pravidelnej autobusovej doprave zaradeným do sektora verejnej správy boli vynaložené v sume 169 665 tis. eur (v roku 2022 v sume 134 371 tis. eur) a nezaradeným do sektora verejnej správy boli vynaložené v sume 50 329 tis. eur (v roku 2022 v sume 44 446 tis. eur). V rámci oddielu sa ďalej financovali činnosti na úseku poľnohospodárstva, rybného hospodárstva a poľovníctva (10 420 tis. eur), ťažby, výroby a výstavby (86 216 tis. eur) a ostatné činnosti spadajúce do tejto funkcie. Celkové výdavky v tomto oddiele oproti roku 2022 vzrástli o 121 780 tis. eur.

Z celkových výdavkov (546 841 tis. eur) oddielu 05 – Ochrana životného prostredia sa financovali najmä činnosti na úseku zberu, prepravy a zneškodňovania komunálneho odpadu (398 204 tis. eur), na úseku prevádzky kanalizačných sústav vrátane čistenia odpadových vôd (86 341 tis. eur), v súvislosti so znižovaním a znečisťovaním ovzdušia (9 423 tis. eur), ochrany prírody a krajiny (17 757 tis. eur) a ochrany životného prostredia (34 753 tis. eur). V porovnaní s rokom 2022 došlo k nárastu týchto výdavkov o 124 754 tis. eur.

06 – Bývanie a občianska vybavenosť - z celkových výdavkov 649 176 tis. eur sa financovali predovšetkým potreby súvisiace s rozvojom bývania (83 353 tis. eur), s rozvojom obcí – skvalitnenie vybavenosti obcí (357 725 tis. eur), so zásobovaním pitnou vodou (24 032 tis. eur), verejným osvetlením obcí (90 495 tis. eur) a v súvislosti s výskumom, vývojom, bývaním a občianskou vybavenosťou (93 571 tis. eur). Oproti roku 2022 došlo k nárastu týchto výdavkov o 169 316 tis. eur.

Z oddielu 07 – Zdravotníctvo (16 211 tis. eur; oproti roku 2022 nárast o 3 600 tis. eur) najvyššie finančné prostriedky smerovali na ambulatnú zdravotnú starostlivosť vo výške 7 614 tis. eur (medziročný nárast o 1 755 tis. eur). Ostatné finančné prostriedky smerovali na obstaranie farmaceutických, zdravotníckych, terapeutických výrobkov, pomôcok a vybavenia, na záchrannú zdravotnú službu, na ústavnú zdravotnú starostlivosť a na verejné zdravotné služby v pôsobnosti obcí.

Z oddielu 08 – Rekreačia, kultúra a náboženstvo obce v rámci celkových výdavkov 420 068 tis. eur vyčlenili na rekreačné a športové služby (170 151 tis. eur, oproti roku 2022 viac o 1 430 tis. eur), na kultúrne služby (divadlá, umelecké súbory, klubové a špeciálne kultúrne zariadenia, odborné-metodické zariadenia, knižnice, múzeá, galérie, pamiatková starostlivosť, národnostná kultúra) v sume 201 884 tis. eur, ďalej na náboženské a iné spoločenské služby (26 372 tis. eur) a ostatné kultúrne aktivity realizované obcami. Oproti roku 2022 v celkových výdavkoch v tomto oddiele došlo k nárastu o 40 885 tis. eur.

V rámci výdavkov oddielu 09 – Vzdelávanie (3 078 810 tis. eur; oproti roku 2022 nárast o 463 793 tis. eur) obce v roku 2023 vynaložili na predprimárne vzdelávanie v materských školách

finančné prostriedky vo výške 739 601 tis. eur (medziročne viac o 141 840 tis. eur), na primárne vzdelávanie (1. stupeň základnej školy) 765 423 tis. eur (medziročne viac o 101 102 tis. eur) a na sekundárne vzdelávanie (2. stupeň základnej školy) 784 873 tis. eur (medziročne viac o 102 122 tis. eur). Ďalej obce financovali zariadenia pre záujmové vzdelávanie, centrá voľného času, jazykové školy, zariadenie pre celoživotné vzdelávanie, služby priradené ku školám (služby v školstve, školské stravovanie, domovy mládeže, strediská služieb škole, zariadenia výchovného poradenstva) a ostatné výdavky súvisiace so vzdelávaním.

Na oddiel 10 – Sociálne zabezpečenie obce vynaložili celkom 451 036 tis. eur; (oproti roku 2022 nárast o 85 794 tis. eur), z ktorých boli financované hlavne zariadenia opatrovateľskej služby pre seniorov (263 380 tis. eur, medziročný nárast o 34 122 tis. eur), choroba, invalidita a ťažké zdravotné postihnutie (16 322 tis. eur), rodiny s deťmi (31 115 tis. eur) a sociálna pomoc občanom v hmotnej a sociálnej núdzi (117 974 tis. eur, medziročný nárast o 40 077 tis. eur). Ďalej boli vynaložené finančné prostriedky aj na denný stacionár, prepravnú službu, bývanie a nocľahárne, nezamestnanosť, sociálne poradenstvo atď. Finančné príspevky na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby boli poskytnuté vo výške 17 171 tis. eur (v roku 2022 vo výške 15 565 tis. eur).

1.5. Finančné operácie obcí

Finančné operácie sú súčasťou rozpočtu obcí, ktorými sa vykonávajú prevody prostriedkov z peňažných fondov obcí a realizujú sa návratné zdroje financovania a ich splácanie. Príjmové finančné operácie dosiahli sumu 877 211 tis. eur, čo predstavuje plnenie k upravenému rozpočtu 76,26 % a výdavkové finančné operácie sumu 262 789 tis. eur, k upravenému rozpočtu sa splnil ich rozpočtový zámer na 98,59 %, pričom hospodárenie rozpočtu finančných operácií obcí skončilo s prebytkom vo výške 614 422 tis. eur. V porovnaní s rokom 2022 došlo u príjmových finančných operácií k poklesu o 35 164 tis. eur (o 3,85 %), u výdavkových finančných operácií k nárastu o 58 755 tis. eur (o 28,80 %) a prebytok finančných operácií sa znížil o 93 918 tis. eur (o 13,26 %).

Príjmy z transakcií s finančnými aktívami a finančnými pasívami sú vykázané vo výške 494 198 tis. eur (plnenie k upravenému rozpočtu na 77,27 %), čo je oproti roku 2022 (634 153 tis. eur) pokles o 139 956 tis. eur (o 22,07 %), z toho zo splátok tuzemských a zahraničných úverov, pôžičiek a návratných finančných výpomoci (len istín) získali 1 833 tis. eur, z majetkových úcastí a z ostatných finančných operácií získali 492 364 tis. eur, z toho zostatok prostriedkov z predchádzajúcich rokov predstavoval 198 054 tis. eur (v roku 2022 to bolo 305 880 tis. eur), prevod prostriedkov z peňažných fondov bol vykonaný v sume 264 786 tis. eur (v roku 2022 to bolo 299 780 tis. eur) a v rámci iných príjmových finančných operácií získali obce prostriedky v sume 25 223 tis. eur. Obce prijali úvery za 383 013 tis. eur (plnenie k upravenému rozpočtu na 74,99 %), čo je oproti

roku 2022 (278 222 tis. eur) nárast o 104 792 tis. eur (o 37,66 %). Išlo predovšetkým o tuzemské úvery (382 906 tis. eur, plnenie na 74,99 %), zo zahraničných úverov a pôžičiek bolo prijatých 107 tis. eur (67,14 %).

Vo výdavkovej časti použili obce finančné operácie na splácanie istín 212 090 tis. eur (plnenie k upravenému rozpočtu na 95,09 %). V porovnaní s rokom 2022 došlo k nárastu splátok istín o 40 270 tis. eur (o 23,44 %). Ďalej boli finančné operácie použité na nákup majetkových účastí, poskytnutie pôžičiek a ostatných výdavkových finančných operácii 50 699 tis. eur (plnenie k upravenému rozpočtu na 116,52 %).

2. Vyššie územné celky

Vyššie územné celky (ďalej len „VÚC“), zabezpečovali financovanie samosprávnych kompetencií v roku 2023 predovšetkým z vlastných daňových (daň z príjmov fyzických osôb) a nedaňových príjmov. Prostredníctvom dotácií zo štátneho rozpočtu z príslušných kapitol sa financovali kompetencie preneseného výkonu štátnej správy na úseku školstva, úlohy spojené s regionálnym rozvojom, ochranou životného prostredia, ako aj realizácia projektov spolufinancovaných z Európskej únie.

Príjmy bežného rozpočtu schválené zastupiteľstvami VÚC predpokladali v sume 1 797 689 tis. eur, výdavky 1 737 854 tis. eur a prebytok 59 834 tis. eur. Počas roka 2023 boli príjmy bežného rozpočtu upravené na sumu 1 996 070 tis. eur, výdavky 1 921 911 tis. eur a prebytok v sume 74 159 tis. eur. Skutočné bežné príjmy dosiahli sumu 2 008 536 tis. eur a výdavky 1 817 129 tis. eur, prebytok dosiahol 191 407 tis. eur.

V schválených kapitálových rozpočtoch VÚC rozpočtovali príjmy 329 231 tis. eur, výdavky 592 564 tis. eur a schodok 263 333 tis. eur. Zmenami počas roka bol upravený rozpočet kapitálových príjmov na sumu 458 391 tis. eur, výdavkov 1 054 381 tis. eur a schodok 595 990 tis. eur. V skutočnosti boli dosiahnuté kapitálové príjmy v sume 360 715 tis. eur, výdavky 707 069 tis. eur, schodok 346 354 tis. eur.

Súčasťou rozpočtov VÚC sú aj finančné operácie, v rámci ktorých VÚC predpokladali v schválených rozpočtoch príjmových finančných operácií získať 268 353 tis. eur, výdavkové finančné operácie sa očakávali v sume 64 854 tis. eur. Zmenou v priebehu roka 2023 boli upravené príjmové finančné operácie na sumu 637 199 tis. eur, výdavkové finančné operácie 86 661 tis. eur. Skutočné príjmové finančné operácie boli dosiahnuté v sume 489 708 tis. eur, výdavkové v sume 76 090 tis. eur, prebytok finančných operácií bol 413 618 tis. eur, ktorý medziročne vzrástol o 116 478 tis. eur.

Celkové príjmy rozpočtov VÚC sa predpokladali v schválených rozpočtoch vo výške 2 395 272 tis. eur, v upravených rozpočtoch vo výške 3 091 660 tis. eur a v skutočnosti dosiahli 2 858 958 tis. eur. Výdavky sa predpokladali v schválených rozpočtoch vo výške 2 395 272 tis. eur,

v upravených rozpočtoch 3 062 953 tis. eur a v skutočnosti sa realizovali vo výške 2 600 288 tis. eur. V porovnaní s rokom 2022 sa skutočne dosiahnuté celkové príjmy VÚC zvýšili o 644 892 tis. eur (o 29,13 %) a celkové výdavky vzrástli o 563 487 tis. eur (o 27,67 %). Nárast celkových príjmov v porovnaní s rokom 2022 súvisí s nárastom daňových príjmov o 75 192 tis. eur (o 6,95 %), nedaňových príjmov o 13 325 tis. eur (o 11,43 %), celkových grantov a transferov o 428 431 tis. eur (o 65,57 %) a príjmových finančných operácií o 127 943 tis. eur (o 35,37 %). Nárast celkových výdavkov súvisí s nárastom bežných výdavkov o 165 759 tis. eur (o 10,04 %), kapitálových výdavkov o 386 263 tis. eur (o 120,40 %) a výdavkových finančných operácií o 11 465 tis. eur (o 17,74 %).

VÚC vo svojich schválených rozpočtoch na rok 2023 predpokladali vyrovnaný rozpočet. Po vylúčení finančných operácií predpokladali schodok vo výške 203 499 tis. eur. V upravených rozpočtoch predpokladali VÚC účtovný prebytok vo výške 28 707 tis. eur, vylúčením finančných operácií predpokladali schodok vo výške 521 831 tis. eur.

Hospodárenie VÚC za rok 2023 skončilo účtovným prebytkom 258 671 tis. eur. Po vylúčení príjmových finančných operácií vo výške 489 708 tis. eur a výdavkových finančných operácií vo výške 76 090 tis. eur predstavujú príjmy 2 369 251 tis. eur a výdavky 2 524 198 tis. eur. Rozpočtové hospodárenie VÚC po vylúčení finančných operácií skončilo so schodkom 154 947 tis. eur. Po započítaní zmien stavu pohľadávok s pozitívnym vplyvom 5 639 tis. eur, záväzkov s pozitívnym vplyvom 7 800 tis. eur a časového rozlíšenia úrokov a ostatných úprav s pozitívnym vplyvom 51 513 tis. eur (podľa aprílovej notifikácie 2024) skončilo rozpočtové hospodárenie VÚC so schodkom vo výške 89 995 tis. eur. Oproti roku 2022, keď rozpočtové hospodárenie VÚC v metodike ESA 2010 skončilo po aktualizovanej notifikácii roka 2022 (apríl 2024) so schodkom vo výške 141 839 tis. eur, došlo v roku 2023 k zlepšeniu salda ESA 2010 o 51 844 tis. eur.

2.1. Vzťahy štátneho rozpočtu a rozpočtov VÚC²

Vzťahy štátneho rozpočtu k vyšším územným celkom tvoria poskytnuté transfery a podielové dane. Daň z príjmov fyzických osôb je podielovou daňou a celý výnos dane sa prerozdeľuje stanoveným mechanizmom medzi mestá, obce a vyššie územné celky. Podľa zákona č. 564/2004 Z. z. o rozpočtovom určení výnosu dane z príjmov bolo 30 % z celkového výnosu dane z príjmov fyzických osôb príjmom rozpočtov vyšších územných celkov. V roku 2023 bol podiel na výnose dane z príjmov fyzických osôb poukazovaný vyšším územným

---

² Zdroj: Štátny záverečný účet za rok 2023

celkom zvýšený o sumu 97 739 tis. eur zo zdrojov z dane z príjmov právnických osôb. Skutočný prevod dane z príjmov fyzických osôb do rozpočtov vyšších územných celkov bol vykonaný vo výške 1 157 537 tis. eur (2022: 1 082 344 tis. eur) vrátane zúčtovania za predchádzajúci rok. Zo štátneho rozpočtu bolo do rozpočtov vyšších územných celkov poskytnutých celkovo 1 012 359 tis. eur vo forme transferov. Išlo o najvyššiu sumu za ostatné tri roky a prekročenie schváleného rozpočtu až o 66,3 %. Bežné transfery tvorili sumu 703 903 tis. eur a kapitálové transfery čiastku 308 456 tis. eur. V porovnaní so skutočnosťou 2022 je to v úhrne za všetky zdroje výdavkov (vrátane EÚ a mimorozpočtových zdrojov) viac až o 397 239 tis. eur, zo zdroja 111 (štátny rozpočet) o 136 025 tis. eur viac. Najvyššie medziročné rozdiely v skutočnom plnení boli v ekonomickej oblasti v kapitole Ministerstva investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR (260 349 tis. eur).

Transfery zo zdroja 111 boli poskytnuté z jednotlivých kapitol v celkovej sume 689 730 tis. eur, z toho bežné v čiastke 683 137 tis. eur a kapitálové v čiastke 6 593 tis. eur. Na financovanie kompetencií preneseného výkonu štátnej správy bolo poskytnutých zo všetkých zdrojov 637 506 tis. eur (2022: 546 227 tis. eur) z kapitol Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR v oblasti vzdelávania a Ministerstva zdravotníctva SR v oblasti zdravotníctva.

Súhrnný prehľad transferov poskytnutých VÚC podľa funkčnej klasifikácie poskytuje nasledovná tabuľka:

v tis. eur	2021 S	2022 S	2023 R	2023 S	z toho: zdroj 111*	Rozdiel	v %
	1	2	3	4	5	6=4-3	7=4/3
Vzdelávanie	540 950	554 771	606 067	644 837	635 535	38 770	6,4
Ekonomická oblasť	31 330	43 671	0	298 990	x	298 990	0
Bývanie a občianska vybavenosť	x	x	0	28 500	28 500	28 500	0
Sociálne zabezpečenie	1 431	3 513	350	19 541	19 541	19 191	5 483,1
Všeobecné verejné služby	4 211	9 187	2 304	7 802	186	5 498	238,6
Rekreácia, kultúra a náboženstvo	4 756	1 053	0	7 045	5 945	7 045	0
Ochrana životného prostredia	683	397	0	5 621	x	5 621	0
Zdravotníctvo	7 952	2 528	0	23	23	23	0
Spolu	591 313	615 120	608 721	1 012 359	689 730	403 638	66,3

Poznámka: * len prostriedky štátneho rozpočtu

Zdroj: MF SR

Do rozpočtov VÚC boli poskytnuté transfery z jednotlivých rozpočtových kapitol v nasledovnom členení:

v tis. eur	2021 S	2022 S	2023 R	2023 S	z toho: zdroj 111*	Rozdiel	v %
	1	2	3	4	5	6=4-3	7=4/3
Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR	540 949	554 655	606 067	644 844	635 542	38 777	6,4
Ministerstvo investícií, reg. rozvoja a inform. SR	31 620	37 115	1 654	300 754	x	299 100	18 083,4
Všeobecná pokladničná správa	4 494	0	0	34 600	33 500	34 600	0
Ministerstvo práce, soc. vecí a rodiny SR	1 712	10 569	350	20 591	19 541	20 241	5 783,1
Ministerstvo životného prostredia SR	683	397	0	6 574	x	6 574	0
Ministerstvo vnútra SR	3 475	8 486	0	3 885	134	3 885	0
Ministerstvo kultúry SR	382	1 177	0	945	945	945	0
Úrad vlády SR	40	181	650	109	45	-541	-83,2
Ministerstvo dopravy SR	x	x	0	34	x	x	0
Ministerstvo zdravotníctva SR	7 952	2 528	0	23	23	23	0
Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR	x	10	0	x	x	x	0
Ministerstvo hospodárstva SR	6	2	x	x	x	x	0
Spolu	591 313	615 120	608 721	1 012 359	689 730	403 604	66,3

Poznámka: * len prostriedky štátneho rozpočtu

Zdroj: MF SR

Okrem kapitol, prostredníctvom ktorých sa každoročne financujú kompetencie preneseného výkonu štátnej správy (najmä Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR) sa u väčšiny kapitol schvaľoval rozpočet nulový. Jedným z dôvodov je skutočnosť, že schválený rozpočet pre výdavky hradené z prostriedkov EÚ a prislúchajúceho spolufinancovania zo štátneho rozpočtu vychádza z očakávaných odhadov čerpania týchto prostriedkov v jednotlivých výzvach, a nie z už zazmluvnených prostriedkov. Uvedené odhady sa sledujú v štruktúre operačného programu na úrovni prioritných osí (opatrení), a nie v štruktúre podľa typu prijímateľov (odlíšených ekonomickou klasifikáciou). V schválenom rozpočte teda nie je možné presne definovať finančné objemy podľa konečných prijímateľov pomoci. Druhým dôvodom je skutočnosť, že finančné prostriedky, týkajúce sa už zazmluvnených projektov (rozpočtované už aj podľa reálnych prijímateľov) nie sú vždy vyplatené v danom rozpočtovom roku, ale až v nasledujúcom, čo umožňuje prevod finančných prostriedkov podľa § 8 zákona o rozpočtových pravidlách Uvoľnené prostriedky z predošlého obdobia vstupujú až

do upraveného rozpočtu, čím umožňujú čerpanie na tejto podpoložke bez predchádzajúceho schváleného rozpočtu.

Kapitálové transfery poskytnuté VÚC podľa kapitol ŠR sú nasledovné:

v tis. eur	2021 S	2022 S	2023 R	2023 S	z toho: zdroj 111*	Rozdiel	v %
	1	2	3	4	5	6=4-3	7=4-3
Ministerstvo investícií, reg. rozvoja a informatiz. SR	28 726	34 412	0	294 034	x	294 034	0
Ministerstvo životného prostredia SR	463	18	0	6 486	x	6 486	0
Všeobecná pokladničná správa	4 116	0	0	6 100	5 000	6 100	0
Ministerstvo kultúry SR	74	580	0	748	748	748	0
Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR	269	576	300	595	488	295	98,3
Ministerstvo práce, soc. vecí a rodiny SR	318	531	0	354	354	354	0
Úrad vlády SR	x	9	0	67	3	67	0
Ministerstvo vnútra SR	x	349	0	38	x	38	0
Ministerstvo dopravy SR	x	x	0	34	x	34	0
Spolu	33 966	36 475	300	308 456	6 593	308 156	102 718,7

Poznámka: * len prostriedky štátneho rozpočtu

Zdroj: MF SR

Na celkovom objeme poskytnutých transferov VÚC sa najväčšou sumou podieľalo Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR, ktoré na tento účel vynaložilo 644 844 tis. eur. Z tejto sumy smerovala čiastka 637 483 tis. eur v rámci bežných výdavkov na financovanie kompetencií preneseného výkonu štátnej správy na úseku školstva. Išlo najmä o finančné prostriedky v sume 635 047 tis. eur školám v zriaďovateľskej pôsobnosti vyšších územných celkov podľa zákona č. 597/2003 Z. z. o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení v znení neskorších predpisov. Tieto boli poskytnuté na zabezpečenie miezd, plátov, služobných príjmov a ostatných osobných vyrovnaní vrátane poistného a príspevkov do poisťovní, prevádzky a modernizácie učebných pomôcok, špeciálnych učebných pomôcok a na riešenie havarijných situácií. Finančné prostriedky zo zdroja 11UA boli poskytnuté školám v zriaďovateľskej pôsobnosti vyšších územných celkov na financovanie jazykových kurzov cudzincov a na podporu začlenenia detí a žiakov z Ukrajiny v materských, základných a stredných školách (európske normatívy) v sume 2 436 tis. eur.

Rozdiel medzi schváleným rozpočtom a skutočným čerpaním v sume 49 361 tis. eur tvorili finančné prostriedky, ktoré boli v priebehu roka 2023 pridelené do rozpočtu z Ministerstva financií SR, príp. presunuté z iných podpoložiek.

Bežné výdavky okrem transferu na úhradu nákladov preneseného výkonu štátnej správy boli vynaložené v objeme 6 766 tis. eur v rámci Operatívneho programu Ľudské zdroje.

Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR poskytlo VÚC sumu

300 754 tis. eur, čo je prekročenie schváleného rozpočtu až o 299 100 tis. eur. Z celkových kapitálových výdavkov v sume 294 034 tis. eur bolo 289 553 tis. eur poskytnutých v rámci Integrovaného regionálneho operačného programu, najmä na projekty v oblasti zlepšovania bezpečnosti a ekológie dopravy v regiónoch vrátane rekonštrukcie ciest 1. a 2. triedy a obnovu dopravných prostriedkov verejnej osobnej dopravy. Najvyššie sumy boli poskytnuté Trenčianskemu samosprávnemu kraju (70 213 tis. eur), Banskobystrickému samosprávnemu kraju (57 375 tis. eur) a Prešovskému samosprávnemu kraju (56 408 tis. eur). Ďalšie prostriedky smerovali na projekty v oblasti ochrany prírodného a kultúrneho dedičstva a na podporu udržateľných dopravných riešení, a to 1 177 tis. eur z programu INTERREG V-A SK-AT, 250 tis. eur z programu INTERREG V-A SK-CZ a 202 tis. eur z programov INTERREG V-A PL-SK a INTERREG V-A HU-SK. Prostredníctvom OPII sa podporil projekt zameraný na zavedenie nástrojov pre podporu asistovaného života a telemedicíny v objeme 2 852 tis. eur realizovaný Trenčianskym samosprávnym krajom.

Z bežných výdavkov v objeme 6 720 tis. eur bola suma 3 319 tis. eur poskytnutá v rámci Integrovaného regionálneho operačného programu najmä na projekty technickej pomoci a tiež na projekty v oblasti zlepšovania bezpečnosti a ekológie dopravy v regiónoch. Čiastka 2 451 tis. eur z programov cezhraničnej spolupráce INTERREG smerovala na projekty zamerané na rozvoj miestnych iniciatív, ochranu prírodného a kultúrneho dedičstva biodiverzity. Na projekty informatizácie pre vyššie územné celky sa poskytli prostredníctvom OPII finančné prostriedky v objeme 950 tis. eur.

Z kapitoly Všeobecná pokladničná správa sa vynaložila na transfery vyšším územným celkom suma 34 600 tis. eur. V schválenom rozpočte kapitoly neboli rozpočtované žiadne prostriedky. V priebehu roka bol rozpočet upravený rozpočtovými opatreniami o sumu 34 600 tis. eur, z toho na bežné výdavky v sume 28 500 tis. eur v súvislosti s negatívnymi dôsledkami inflácie pre jednotlivé samosprávne kraje. Kapitálové výdavky v sume 6 100 tis. eur boli poskytnuté na základe uznesení vlády SR Trenčianskemu samosprávnemu kraju v objeme 5 000 tis. eur na pilotný projekt hotelovej akadémie. Dotácia rozpočtovaná na rekonštrukciu Múzea moderného umenia A. Warhola v Medzilaborciach v sume 1 100 tis. eur bola rozpočtovým opatrením viazaná v roku 2022 podľa § 8 zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ponechaná na použitie v nasledujúcom roku. V roku 2023 bola dotácia poskytnutá Prešovskému samosprávnemu kraju.

Kapitola Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR poukázala vyšším územným celkom čiastku 20 591 tis. eur, z toho suma 17 278 tis. eur predstavovala najmä bežné dotácie poskytnuté v súlade so zákonom č. 544/2010 Z. z. a nariadeniami vlády SR na stabilizačný príspevok. Ďalšia suma 1 617 tis. eur bola poskytnutá úradmi práce, sociálnych vecí a rodiny na podporu výchovy k stravovacím návykom, na stravu pre dieťa v hmotnej núdzi a na školské potreby pre dieťa v hmotnej núdzi. Schválený rozpočet na rok 2023 bol v sume 350 tis. eur na základe skutočnosti poskytnutých dotácií predchádzajúceho roka v rámci ostatných iniciatív. V priebehu roka bol rozpočet navýšený z dôvodu legislatívnych zmien, z toho najvýznamnejšou zmenou bol zákon č. 65/2023 Z. z., ktorým sa

mení a dopĺňa zákon č. 544/20210 Z. z. o dotáciách v pôsobnosti MPSVR SR a zákon č. 417/2023 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi s účinnosťou od 1. 5. 2023 (dotácia na podporu výchovy k stravovacím návykom dieťaťa, stabilizačný príspevok pre zamestnanca, ktorý sa zaviazal odpracovať 3 roky u zamestnávateľa v súlade s uznesením vlády SR č. 823/2022, ktorým bol schválený návrh nariadenia vlády SR, ktorým sa dopĺňa nariadenie vlády SR č. 131/2022 Z. z. o niektorých opatreniach v oblasti dotácií v pôsobnosti MPSVR SR).

Z kapitoly Ministerstva životného prostredia SR sa vyšším územným celkom poskytla celková suma 6 574 tis. eur, z toho 6 486 tis. eur formou kapitálových transferov v rámci Operačného programu Kvalita životného prostredia. Najväčší príjemcovia finančných prostriedkov boli Košický samosprávny kraj (5 133 tis. eur) a Žilinský samosprávny kraj (1 354 tis. eur) a tieto prostriedky sa použili na účely realizácie projektov KlimaPark Kysak, ochrana a obnova biodiverzity v lesných ekosystémoch Košického kraja, stavebné úpravy budovy školy - zateplenie obvodového plášťa, výmena okien strednej odbornej školy strojníckej Kysucké Nové Mesto a na zníženie energetickej náročnosti objektu Stredná odborná škola podnikania a služieb Námestovo.

Kapitola Ministerstva vnútra SR vynaložila na transfery vyšším územným celkom celkovú sumu 3 885 tis. eur, z toho finančné prostriedky vo výške 2 364 tis. eur boli poskytnuté z prostriedkov Európskeho sociálneho fondu, v rámci Operačného programu Efektívna verejná správa, prioritná os č. 1 - Posilnené inštitucionálne kapacity a efektívna VS na základe schválených žiadostí o platbu. Suma 813 tis. eur bola poskytnutá vyšším územným celkom prostredníctvom Úradu splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti z prostriedkov Európskeho sociálneho fondu, operačný program Efektívna verejná správa. Ďalšie finančné prostriedky vo výške 536 tis. eur boli použité na záchranné práce - úhradu nákladov súvisiacich s hromadným prílevom utečencov spôsobeným ozbrojeným konfliktom na území Ukrajiny.

Prehľad záväzných limitov dotácií VÚC za rok 2023 je nasledovný:

v tis. eur	Schválený rozpočet 2023	Upravený rozpočet 2023	Skutočnosť 2023	% k upravenému rozpočtu
Dotácia VÚC na prenesený výkon štátnej správy	588 122	637 496	637 483	100,0
Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR spolu:	588 122	637 496	637 483	100,0
z toho:				
regionálne školstvo	588 122	637 496	637 483	100,0

Zdroj: MF SR

2.2. Príjmy rozpočtov VÚC

a) Príjmy bežného rozpočtu

Schválený rozpočet príjmov bežného rozpočtu na rok 2023 bol vo výške 1 797 689 tis. eur, ktorý bol počas roka upravený na sumu 1 996 070 tis. eur. V skutočnosti dosiahli VÚC príjmy bežného rozpočtu vo výške 2 008 536 tis. eur. V porovnaní s rokom 2022 došlo k nárastu príjmov bežného rozpočtu o 221 359 tis. eur (o 12,39 %). Plnenie príjmov bežného rozpočtu podľa ekonomickej klasifikácie bolo nasledovné:

Daňové príjmy - v roku 2023 do rozpočtov VÚC smerovali celkové daňové príjmy v sume 1 157 536 tis. eur (plnenie na 100,98 % upraveného rozpočtu), pričom VÚC mali daňové príjmy len z výnosu dane z príjmov fyzických osôb. V porovnaní s predchádzajúcim rokom došlo u daňových príjmov k nárastu o 75 192 tis. eur (o 6,95 %).

Nedaňové príjmy bežného rozpočtu dosiahli sumu 120 480 tis. eur, k upravenému rozpočtu boli splnené na 106,07 %. Oproti roku 2022 vzrástli o 11 511 tis. eur (o 10,56 %).

V kategórii nedaňových príjmov je plnenie nasledovné:

- príjmy z podnikania a vlastníctva majetku 8 708 tis. eur (plnenie k upravenému rozpočtu na 100,18 %). Tieto príjmy boli dosiahnuté z prenájmu majetku vo vlastníctve VÚC a z podnikania,
- administratívne a iné poplatky a platby 99 674 tis. eur (k upravenému rozpočtu je plnenie na 102,42 %). Ide najmä o platby od občanov umiestnených v zariadeniach sociálnych služieb za poskytované služby, platby za stravné, za ubytovacie služby, poplatky a platby za zápisné a školné a z administratívnych poplatkov,
- úroky z tuzemských úverov, pôžičiek a vkladov 2 621 tis. eur (k upravenému rozpočtu je plnenie na 154,99 %),
- iné nedaňové príjmy 9 477 tis. eur (161,06 %), ide o príjmy z náhrad poistného plnenia, vratky, dobropisy, z refundácie a ostatné nedaňové príjmy.

Z prostriedkov štátneho rozpočtu a zo zahraničných grantov a transferov, boli VÚC poskytnuté bežné granty a transfery v sume 730 519 tis. eur (k upravenému rozpočtu je plnenie na 99,23 %), z toho tuzemské bežné granty a transfery v sume 724 339 tis. eur a zahraničné bežné granty vo výške 6 180 tis. eur. Oproti roku 2022 došlo v tejto kategórii bežných príjmov k nárastu o 134 656 tis. eur (o 22,60 %).

b) Príjmy kapitálového rozpočtu

Rozpočet kapitálových príjmov bol na rok 2023 schválený vo výške 329 231 tis. eur, ktorý bol počas roka upravený na sumu 458 391 tis. eur. V skutočnosti boli dosiahnuté príjmy kapitálového rozpočtu vo výške 360 715 tis. eur (plnenie na 78,69 % k upravenému rozpočtu). Na plnení týchto príjmov sa podieľali nedaňové kapitálové príjmy v sume 9 380 tis. eur (plnenie na 103,58 %), kde

oproti roku 2022 došlo k ich nárastu o 1 814 tis. eur, ďalej tuzemské kapitálové granty a transfery vo výške 350 045 tis. eur (plnenie 78,27 %) a zahraničné granty vo výške 1 291 tis. eur (plnenie 60,43 %). Oproti roku 2022 došlo k výraznému nárastu príjmov kapitálového rozpočtu o 295 590 tis. eur (o 453,88 %).

2.3. Výdavky rozpočtov VÚC

a) Výdavky bežného rozpočtu

Výdavky bežného rozpočtu boli schválené vo výške 1 737 854 tis. eur, ktoré boli počas roka upravené na sumu 1 921 911 tis. eur. V skutočnosti boli dosiahnuté výdavky bežného rozpočtu v sume 1 817 129 tis. eur. Oproti roku 2022 došlo k ich nárastu o 165 759 tis. eur (o 10,04 %).

Výdavky bežného rozpočtu boli určené na úhradu miezd, plátov, služobných príjmov a ostatných osobných vyrovnaní, na ktoré sa vyplátilo 457 031 tis. eur (plnenie na 98,56 % upraveného rozpočtu) a na odvody do poisťovních fondov a príspevku zamestnávateľa do poisťovní smerovalo 168 161 tis. eur (98,09 % upraveného rozpočtu). Osobné výdavky (mzdy a odvody) zamestnancov VÚC a rozpočtových organizácií v ich zriaďovateľskej pôsobnosti v roku 2023 predstavovali sumu 625 192 tis. eur (v roku 2022 boli vo výške 570 787 tis. eur) tvoria 34,41 % výdavkov bežného rozpočtu VÚC. Oproti roku 2022 došlo k nárastu osobných výdavkov o 54 405 tis. eur (o 9,53 %).

Na tovary a služby smerovalo 308 255 tis. eur (plnenie upraveného rozpočtu na 82,09 %), čo predstavuje 16,96 % výdavkov bežného rozpočtu, a to na cestovné náhrady 3 582 tis. eur (67,26 %), energie, vodu a komunikácie 58 786 tis. eur (75,35 %) s medziročným nárastom o 14 809 tis. eur, materiál 77 788 tis. eur (87,71 %), dopravné 6 571 tis. eur (90,19 %), rutinnú a štandardnú údržbu 55 867 tis. eur (89,81 %), nájomné 6 738 tis. eur (78,74 %) a ostatné služby 98 924 tis. eur (78,87 %). V porovnaní s rokom 2022 vzrástli výdavky na tovary a služby o 36 738 tis. eur (o 13,53 %).

V rámci bežných výdavkov poskytli VÚC bežné transfery 876 371 tis. eur (plnenie k upravenému rozpočtu na 97,06 %), a to transfery subjektom v rámci sektora verejnej správy vo výške 502 319 tis. eur (97,08 %), ktoré smerovali najmä príspevkovým organizáciám 494 527 tis. eur (97,45 %) a obciam 5 556 tis. eur (85,56 %). Ďalej boli poskytnuté bežné transfery jednotlivcom a neziskovým právnickým osobám v sume 90 827 tis. eur (94,14 %), z toho napr. občianskym združeniam a nadáciám 19 754 tis. eur (98,06 %), neziskovým organizáciám poskytujúcim všeobecne prospešné služby 34 222 tis. eur (96,90 %) s medziročným nárastom o 4 172 tis. eur (o 13,88 %), nefinančným právnickým osobám 666 tis. eur (79,26 %) a na nemocenské dávky 2 599 tis. eur (93,57 %). Transfery nefinančným subjektom nezaraďeným v sektore verejnej správy boli poskytnuté v sume 282 545 tis. eur (99,22 %). Ide predovšetkým o dotácie poskytnuté dopravcom – právnickým osobám nezaraďeným v sektore verejnej správy, ktorí zabezpečujú výkony vo verejnom

záujme, a to prepravu osôb v pravidelnej verejnej autobusovej doprave (279 321 tis. eur). Bežné transfery do zahraničia boli poskytnuté VÚC v sume 681 tis. eur (71,81 %). Oproti roku 2022 došlo v bežných transferoch k nárastu o 69 128 tis. eur (o 8,56 %), pričom najvyšší nárast týchto výdavkov zaznamenali výdavky príspevkovým organizáciám v rámci sektora verejnej správy a nefinančným subjektom nezaradeným v sektore verejnej správy.

Na splátky úrokov a ostatných platieb súvisiacich s úvermi sa použilo 7 311 tis. eur (87,29 %). V porovnaní s rokom 2022 došlo k nárastu o 5 488 tis. eur (o 301,03 %).

Hospodárenie bežného rozpočtu VÚC v roku 2023 skončilo s prebytkom 191 407 tis. eur. V porovnaní s rokom 2022 došlo k nárastu prebytku hospodárenia bežného rozpočtu o 55 600 tis. eur (o 40,94 %).

b) Výdavky kapitálového rozpočtu

Výdavky kapitálového rozpočtu boli schválené vo výške 592 564 tis. eur a počas roka boli upravené na sumu 1 054 381 tis. eur. V skutočnosti boli vynaložené kapitálové výdavky vo výške 707 069 tis. eur, čo je plnenie na 67,06 % upraveného rozpočtu. Oproti roku 2022 došlo k nárastu týchto výdavkov o 386 263 tis. eur (o 120,40 %).

Z realizovaných kapitálových výdavkov smerovalo na obstaranie kapitálových aktív 601 083 tis. eur (71,08 % z upraveného rozpočtu), v rámci ktorých boli realizované predovšetkým nákupy pozemkov a nehmotných aktív v sume 7 282 tis. eur (k upravenému rozpočtu plnenie na 43,86 %), nákup budov, objektov alebo ich častí za 3 243 tis. eur (91,40 %), strojov, prístrojov, zariadení a techniky za 44 601 tis. eur (88,02 %), dopravných prostriedkov 3 305 tis. eur (44,81 %), na prípravnú a projektovú dokumentáciu sa použilo 11 893 tis. eur (45,40 %), na realizáciu stavieb a ich technického zhodnotenia sa použilo 529 209 tis. eur (71,74 %), na rekonštrukciu a modernizáciu strojov a zariadení 1 205 tis. eur (39,15 %) a na ostatné kapitálové výdavky 345 tis. eur (60,15 %).

Kapitálové transfery poskytli VÚC v celkovej sume 105 987 tis. eur (50,79 % upraveného rozpočtu), a to subjektom v rámci verejnej správy v sume 100 386 tis. eur (51,84 %), ktoré smerovali najmä príspevkovým organizáciám v celkovej sume 92 417 tis. eur (plnenie na 50,65 %), obciam na plnenie spoločných projektov v sume 7 636 tis. eur (71,19 %), ďalej boli poskytnuté jednotlivcom a neziskovým právnickým osobám v sume 2 765 tis. eur (70,96 %), nefinančným subjektom nezaradeným vo verejnej správe v sume 2 139 tis. eur (22,01 %) a transfery do zahraničia 697 tis. eur (49,33 %). Oproti roku 2022 došlo v kapitálových transferoch k nárastu o 13 525 tis. eur (o 14,63 %), pričom najvyšší nárast týchto výdavkov zaznamenali výdavky príspevkovým organizáciám v rámci sektora verejnej správy.

Hospodárenie kapitálového rozpočtu sa skončilo so schodkom 346 354 tis. eur. V porovnaní s rokom 2022 sa schodok kapitálového rozpočtu zvýšil o 90 674 tis. eur (o 35,46 %).

2.4. Výdavky rozpočtov VÚC z hľadiska funkčnej klasifikácie

Čerpanie výdavkov rozpočtov VÚC podľa jednotlivých oddielov funkčnej klasifikácie (vrátane výdavkových finančných operácií) je uvedené v nasledujúcom prehľade (tis. eur):

Č.	Názov oddielu	Skutočnosť 2022	Skutočnosť 2023	Rozdiel 2023 - 2022	Podiel na celkových výdavkoch 2023	Pomer 2023/2022
1	Všeobecné verejné služby	187 222	238 636	51 414	10,55%	127,46%
2	Obrana	1 532	122	-1 410	-0,29%	7,96%
3	Verejný poriadok a bezpečnosť	0	0	0	-	-
4	Ekonomická oblasť	617674	791 910	174 236	35,75%	128,21%
5	Ochrana životného prostredia	461	2 598	2 137	0,44%	563,56%
6	Bývanie a občianska vybavenosť	467	2 545	2 078	0,43%	544,97%
7	Zdravotníctvo	14 393	16 002	1 609	0,33%	111,18%
8	Rekreácia, kultúra a náboženstvo	111 998	125 121	13 123	2,69%	111,72%
9	Vzdelávanie	757 004	953 865	196 861	40,39%	126,01%
10	Sociálne zabezpečenie	346 050	393 399	47 349	9,71%	113,68%
	S p o l u	2 036 801	2 524 198	487 397	100,00%	123,93%

V oddiele 01 – Všeobecne verejné služby (238 636 tis. eur) sa realizovali výdavky súvisiace s činnosťou úradov samosprávnych krajov. Výdavky sa použili najmä na úhradu nákladov spojených s činnosťou úradov samosprávnych krajov a s činnosťou poslancov a zastupiteľstiev (140 697 tis. eur), na poskytnutie bežných transferov, na splátky úrokov, na realizáciu výdavkov kapitálového charakteru a na splátky istín z prijatých úverov. Oproti roku 2022 došlo k ich nárastu o 51 414 tis. eur.

02 - Obrana - výdavky smerovali do financovania civilnej ochrany (122 tis. eur) a oproti roku 2022 klesli o 1 410 tis. eur.

04 - Ekonomická oblasť - celkové výdavky vynaložené v tomto oddiele dosiahli sumu 791 910 tis. eur (nárast medziročne o 174 236 tis. eur). Výdavky boli čerpané predovšetkým na úseku cestnej dopravy vo výške 750 977 tis. eur. V rámci toho poskytnuté dotácie na náhradu straty dopravným spoločnostiam pri zabezpečovaní výkonov vo verejnom záujme v pravidelnej autobusovej doprave boli vynaložené v sume 279 321 tis. eur (253 885 tis. eur v roku 2022), čo predstavuje nárast medziročne o 25 436 tis. eur (o 10,02 %) a pri zabezpečovaní kompetencií na úseku cestného hospodárstva pri výstavbe, správe a údržbe ciest II. a III. triedy.

05 - Ochrana životného prostredia - celkové výdavky vynaložené v tomto oddiele dosiahli sumu 2 598 tis. eur (nárast medziročne o 2 137 tis. eur), ktoré boli vynaložené na znižovanie znečistenia a ochranu životného prostredia.

06 - Bývanie a občianska vybavenosť - celkové výdavky vynaložené v tomto oddiele dosiahli sumu 2 545 tis. eur (nárast medziročne o 2 078 tis. eur), ktoré boli poskytnuté najmä na rozvoj obcí (2 204 tis. eur).

Na úseku zdravotníctva - oddiel 07 boli poskytnuté prostriedky v celkovej sume 16 002 tis. eur na financovanie aktivít zdravotníckych zariadení v pôsobnosti VÚC (z toho na ambulatnú zdravotnú starostlivosť bolo vynaložených 5 989 tis. eur). Oproti roku 2022 došlo k nárastu o 1 609 tis. eur.

Oddiel 08 – Rekreačia, kultúra a náboženstvo - výdavky na úseku kultúry boli čerpané v celkovej sume 125 121 tis. eur (nárast medziročne o 13 123 tis. eur). Najväčšia časť z týchto výdavkov smerovala najmä na poskytnutie bežných a kapitálových transferov príspevkovým organizáciám – kultúrnym inštitúciám (divadlá, knižnice, múzeá a galérie, klubové a špeciálne kultúrne zariadenia a ostatné kultúrne inštitúcie) v sume 123 065 tis. eur, ktoré sú v zriaďovateľskej pôsobnosti VÚC. Ďalšie výdavky smerovali na športové aktivity zabezpečované VÚC, vysielacie a vydavateľské služby či náboženské a iné spoločenské služby.

Najväčší objem výdavkov v rámci rozpočtu vyšších územných celkov z celkových výdavkoch tvoria výdavky v oddiele 09 – Vzdelávanie. Spolu ide o sumu 953 865 tis. eur (nárast o 196 861 tis. eur oproti roku 2022) a podiel na celkových výdavkoch VÚC predstavujú 40,39 %. Tieto výdavky sa vynaložili najmä na vyššie sekundárne vzdelávanie vo výške 835 941 tis. eur, a to na činnosť stredných škôl a školských zariadení (stredné odborné učilištia, strediská praktického vyučovania, združené stredné školy, gymnázia, zariadenia školského stravovania, domovy mládeže, školy v prírode a pod.).

V oddiele 10 – Sociálne zabezpečenie sa vynaložilo spolu 393 399 tis. eur (medziročne nárast o 47 349 tis. eur). V rámci tohto oddielu bolo použitých najviac finančných prostriedkov na invaliditu a ťažké zdravotné postihnutie v sume 306 438 tis. eur a na starobu v sume 66 662 tis. eur. Z týchto výdavkov je hradené jednak poskytovanie sociálnej ochrany vo forme dávok a jednak výdavky spojené s prevádzkou zariadení sociálnych služieb (mzdy zamestnancom zariadení sociálnych služieb, odvodové povinnosti do poisťovní, energie, nájomné) a výdavky spojené s poskytovanými službami pre občanov, ktorí sú umiestnení v týchto zariadeniach (stravovanie, zdravotnícke potreby, hygienické potreby a ďalšie). V rámci oddielu VÚC poskytli zo svojich rozpočtov finančné príspevky neziskovej organizácii poskytujúcej všeobecne prospešné služby vo výške 28 411 tis. eur, oproti roku 2022 (25 428 tis. eur) nárast o 2 983 tis. eur (o 11,73 %).

2.5. Finančné operácie VÚC

Súčasťou rozpočtov VÚC sú aj finančné operácie, ktorými sa vykonávajú prevody z peňažných fondov VÚC a realizujú návratné zdroje financovania a ich splácanie.

Príjmové finančné operácie dosiahli v roku 2023 sumu 489 708 tis. eur, čo predstavuje k upravenému rozpočtu plnenie na 76,85 %. Oproti roku 2022 je zaznamenaný nárast príjmových

finančných operácií o 127 943 tis. eur (o 35,37 %). Výdavkové finančné operácie dosiahli sumu 76 090 tis. eur, čo je k upravenému rozpočtu 87,80 % a v porovnaní s rokom 2022 to predstavuje zvýšenie o 11 465 tis. eur (o 17,74 %). VÚC vykázali prebytok finančných operácií 413 618 tis. eur (k upravenému rozpočtu plnenie na 75,13 %) a v porovnaní s rokom 2022 to predstavuje nárast o 116 478 271,57 tis. eur (o 39,20 %).

Príjmy z transakcií s finančnými aktívami a finančnými pasívami v rozpočtoch VÚC sú za rok 2023 vykázané vo výške 231 820 tis. eur (v porovnaní s upraveným rozpočtom plnenie na 64,15 %), v rámci ktorých bol vykonaný prevod zo zostatku prostriedkov z predchádzajúcich rokov v sume 71 684 tis. eur (v roku 2022 to bolo 85 482 tis. eur, percentuálny pokles o 16,14 %, absolútny pokles o 13 798 tis. eur) a prevod prostriedkov z peňažných fondov 149 471 tis. eur (v roku 2022 to bolo 158 578 tis. eur, percentuálny pokles o 5,74 %, absolútny pokles o 9 107 tis. eur). Oproti roku 2022 došlo k poklesu príjmov z transakcií s finančnými aktívami a pasívami o 35 724 tis. eur (o 13,35 %). VÚC prijali úvery v sume 257 888 tis. eur, čo predstavuje plnenie k upravenému rozpočtu 93,50 %, z toho sú tuzemské úvery v sume 214 588 tis. eur (plnenie k upravenému rozpočtu 96,16 %) a zahraničné úvery v sume 43 300 tis. eur (plnenie k upravenému rozpočtu 82,19 %). V porovnaní s rokom 2022 došlo k nárastu prijatých úverov o 163 667 tis. eur (o 173,71 %), pričom tuzemské úvery, pôžičky a návratné finančné výpomoci medziročne vzrástli o 158 688 tis. eur.

Vo výdavkovej časti finančných operácií použili VÚC prostriedky v celkovej sume 76 090 tis. eur (plnenie k upravenému rozpočtu 87,80 %), čo predstavuje medziročne viac o 11 465 tis. eur (o 17,74 %). Z toho na splácanie istín použili 67 663 tis. eur (k upravenému rozpočtu plnenie na 81,29 %), pričom oproti roku 2022 viac o 25 022 tis. eur (o 58,68 %). Na nákup majetkových účastí, poskytnuté pôžičky a návratné finančné výpomoci použili VÚC prostriedky v celkovej sume 8 427 tis. eur (k upravenému rozpočtu plnenie na 246,41 %), čo predstavuje oproti roku 2022 pokles o 13 558 tis. eur (o 61,67 %).

3. Monitoring priebehu fiškálnej decentralizácie za rok 2023

V roku 2023 bolo financovanie originálnych kompetencií obcí a vyšších územných celkov (ďalej len „VÚC“) realizované vlastnými daňovými príjmami, najmä prostredníctvom podielu na výnose dane z príjmov fyzických osôb (ďalej len „DPFO“) v súlade so zákonom č. 564/2004 Z. z. o rozpočtovom určení výnosu dane z príjmov územnej samospráve a v súlade s nariadením vlády SR č. 668/2004 Z. z. o rozdeľovaní výnosu dane z príjmov územnej samospráve. V zmysle citovanej legislatívy predstavoval podiel na výnose DPFO v roku 2022 u obcí 70% a podiel u VÚC 30%.

S dopadom na rok 2023 sa novelizoval zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony celkom 2x s negatívnym dopadom na DPFO. Výška daňového bonusu sa odvíja od veku dieťaťa. Prvou novelou od 1. júla 2022 došlo k zmene v podmienkach, výpočte a výške daňového bonusu na vyživované dieťa, pričom sa daňový bonus na dieťa navýšil maximálne na 70 eur pre deti do 15 rokov a 40 eur pre staršie deti. Druhá novela v tom istom roku, účinná od januára 2023 a platná pre celý rok 2023, upravila bonus maximálne na 50 eur pre deti nad 18 rokov a na 140 eur pre deti do 18 rokov v prípade, že na dieťa nie je uplatňovaná dotácia na stravu.

V nadväznosti nato sa kompenzoval negatívny dopad vyššie spomínaných opatrení na rozpočet samospráv zo zdrojov z príjmov z dane z príjmov právnických osôb (DPPO), a to novelizáciou zákona č. 564/2004 Z. z. o rozpočtovom určení výnosu dane z príjmov územnej samospráve, kde podľa ustanovenia §7i sa podiel výnosu dane z príjmov fyzických osôb podľa § 2 poukazovaný obciam v roku 2023 zvyšuje o sumu 228 059 000 eur zo zdrojov z príjmov z dane z príjmov právnických osôb a podiel výnosu dane podľa § 3 poukazovaný vyšším územným celkom sa v roku 2023 zvyšuje o sumu 97 739 000 eur zo zdrojov z príjmov z dane z príjmov právnických osôb. Takto zvýšené sumy sa obciam a vyšším územným celkom rozdeľovali a poukazovali rovnakým spôsobom ako výnos dane z príjmov fyzických osôb, teda podľa platného vzorca pre daň z príjmov fyzických osôb.

V mesiaci marec bol schválený zákon č. 130/2023 Z. z., ktorým sa dopĺňa zákon č. 564/2004 Z. z. o rozpočtovom určení dane z príjmov fyzických osôb o ustanovenie, podľa ktorého sa do konca apríla previedol celý zvyšný podiel DPPO pre rok 2023.

3.1. Prehľad o výnose DPFO za rok 2023

V zmysle platnej legislatívy sa člení výnos dane z príjmov fyzických osôb (DPFO) na daň zo závislej činnosti a funkčných požitkov (závislá činnosť) FO a daň z podnikania a inej samostatnej zárobkovej činnosti (SZČO).

Výnos DPFO podľa štvrtrokov za rok 2023

Tab. č. 1 (v tis. eur)

Obdobie	FO - závislá činnosť	FO - SZČO	Daň z príjmov FO skut. spolu	Plnenie rozpočtovaného výnosu v %*
I. štvrťrok	841 748	121 567	963 315	26,0
II. štvrťrok	765 635	-123 187	642 448	17,3
I. polrok	1 607 383	-1 621	1 605 763	43,3
III. štvrťrok	855 690	24 945	880 635	23,8
IV. štvrťrok	1 032 678	15 351	1 048 029	28,3
II. polrok	1 888 368	40 296	1 928 664	52,0
Rok spolu	3 495 752	38 675	3 534 426	95,4
Rozpočet VS	3 662 767	43 177	3 705 944	100,0

Celkový výnos DPFO za rok 2023 predstavoval 3 534 426 tis. eur, čo v percentuálnom vyjadrení tvorí 95,4 % z celkového ročného rozpočtového výnosu. Pri príprave rozpočtu VS pre rok 2023 bola pre výnos DPFO použitá daňová prognóza zo septembra 2022, v ktorej ešte nebola zohľadnená neskoršia novela zákona č. 595/2003 Z. z., ktorá nadobudla účinnosť od januára 2023. Z uvedeného dôvodu je plnenie nižšie ako rozpočet.

Medziročné porovnanie výnosu DPFO 2023-2022:

Tab. č. 2 (v tis. eur)

Obdobie	Rozdiel z. č. 2023 - 2022	Rozdiel podnik. č. 2023 - 2022	Rozdiel spolu 2023 - 2022	index DPFO 2023/2022
I. štvrťrok	26 279	10 510	36 790	104,0
II. štvrťrok	-72 983	-36 541	-109 524	85,4
I. polrok	-46 703	-26 541	-72 734	95,7
III. štvrťrok	-28 286	-19	-28 305	96,9
IV. štvrťrok	31 755	834	32 590	103,2
II. polrok	3 469	816	4 285	100,0
Rok spolu	-43 234	-25 215	-68 449	98,1

Pri medziročnom porovnaní v tab. č. 2 z dôvodu zvýšenia daňového bonusu klesol celkový výnos DPFO oproti rovnakému obdobiu predchádzajúceho roka o sumu -68 449 tis. eur, čo predstavuje v relatívnych hodnotách **pokles** o 1,9 %. Pri medziročnom porovnaní sme zaznamenali medziročný nárast až v druhom polroku najmä FO - závislá činnosť, no aj tak bol celkový medziročný rozdiel nižší o sumu -43 234 tis. eur. Výnos dane za SZČO podnikanie rástol tiež až v II. polroku a celkovo predstavoval medziročne deltu -25 215 tis. eur.

3.2. Prevod výnosu dane z príjmov FO územnej samosprávy za rok 2023

Rozdeľovanie a poukazovanie podielu na výnose dane z príjmov fyzických osôb obciam a vyšším územným celkom sa realizovalo v súlade so zákonom NR SR č. 564/2004 Z. z. o rozpočtovom určení výnosu dane z príjmov územnej samosprávy podľa kritérií uvedených v nariadení vlády SR č. 668/2004 Z. z. o rozdeľovaní výnosu dane z príjmov územnej samosprávy.

Prevod podielu na výnose DPFO obciam a VÚC podľa jednotlivých štvrtrokov roka 2023 (vrátane zúčtovania a zo zdrojov z príjmov z dane z príjmov právnických osôb)

Tab. č. 3 (v tis. eur)

Štvrťrok	Obce	VÚC	Územná samospráva spolu	Plnenie rozpočtovaného prevodu dane v %
<i>I. štvrťrok</i>	827 087	354 466	1 181 552	31,4
<i>II. štvrťrok</i>	590 417	253 035	843 453	22,4
I. polrok	1 417 504	607 501	2 025 005	53,7
<i>III. štvrťrok</i>	651 192	279 082	930 275	24,7
<i>IV. štvrťrok</i>	632 223	270 953	903 176	24,0
II. polrok	1 283 416	550 035	1 833 451	48,7
Rok spolu	2 700 920	1 157 536	3 858 456	102,4
Rozpočet DPFO schválený	2 638 114	1 130 620	3 768 734	100,0
DPFO + DPPO (prognóza)	2 708 114	1 160 620	3 868 734	-

V roku 2023 bol obciam preveденý podiel z výnosu DPFO (vrátane DPPO) v celkovej sume 2 700 920 tis. eur a podiel na výnose DPFO preveденý na účty VÚC predstavoval sumu 1 157 536 tis. eur. Spolu bola samospráve preveденá suma 3 858 456 tis. eur, čo predstavuje nárast oproti schválenému rozpočtu v relatívnych hodnotách o 2,4 %.

V mesiaci marec, v rámci záverečného zúčtovania za rok 2022, bola započítaná a preveденá kladná hodnota zúčtovania, ktorá celkovo predstavovala sumu 21 631 tis. eur, čo pri detailnom rozdelení znamenalo 15 142 tis. eur pre obce a 6 489 tis. eur pre VÚC. Aj táto skutočnosť pozitívne ovplyvnila konečný výsledok preveденého podielu pre samosprávu za rok 2023.

Medziročné porovnanie prevodu výnosu dane obciam za rok 2023

Tab. č. 4 (v tis. eur)

Štvrťrok	Obce 2023	Obce 2022	Rozdiel obce	Porovnanie prevodu výnosu dane 2023/2022 v %
<i>I. štvrťrok</i>	827 087	734 609	92 478	112,6
<i>II. štvrťrok</i>	590 417	488 169	102 248	120,9
I. polrok	1 417 504	1 222 778	194 726	115,9
<i>III. štvrťrok</i>	651 192	663 922	-12 729	98,1
<i>IV. štvrťrok</i>	632 223	638 769	-6 546	103,4
II. polrok	1 283 416	1 302 691	-19 275	98,5
Rok spolu	2 700 920	2 525 469	175 451	106,9

V roku 2023 výnos DPFO (vrátane DPPO) v porovnaní s minulým rokom rástol, čo sa prejavilo na prevode podielu výnosu DPFO pre obce primerane v jednotlivých štvrťrokoch. Reálnych hodnotách bol najvyšší nárast zaznamenaný v I. štvrťroku. Celkovo predstavoval podiel obcí na výnose DPFO za rok 2023 sumu 2 700 920 tis. eur, čo znamenalo nárast oproti roku 2022 o 175 451 tis. eur a v relatívnych hodnotách to bol nárast o 6,9% oproti minulému roku.

Medziročné porovnanie prevodu výnosu dane vyšším územným celkom

Tab. č. 5 (v tis. eur)

Obdobie	VÚC 2023	VÚC 2022	Rozdiel VÚC	Porovnanie prevodu výnosu dane 2023/2022 v %
<i>I. štvrťrok</i>	354 466	314 833	39 633	112,6
<i>II. štvrťrok</i>	253 035	209 215	43 820	120,9
I. polrok	607 501	524 048	83 453	115,9
<i>III. štvrťrok</i>	279 082	284 538	-5 455	98,1
<i>IV. štvrťrok</i>	270 953	273 758	-2 805	99,0
II. polrok	550 035	558 296	-8 261	98,5
Rok spolu	1 157 536	1 082 344	75 192	106,9

Pri prevode podielu na výnose DPFO (vrátane DPPO) pre VÚC v roku 2023 sa v porovnaní s minulým rokom zaznamenal celkový nárast o 75 192 tis. eur, čo v relatívnych hodnotách predstavuje nárast medziročne o 6,9 % a výsledkom je, že VÚC bola prevedená celková suma podielu 1 157 536 tis. eur.

3.3 Ďalšie daňové príjmy obcí

Medzi daňové príjmy uvádzame aj ďalšie daňové príjmy obcí v zmysle zákona č. 582/2004 Z. z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady, ktorých výnos smeruje do rozpočtu obcí a miest ako ich vlastný daňový príjem.

Medziročné porovnanie výnosu ďalších daňových príjmov

Tab. č. 6 (v tis. eur)

Daňový príjem	S2023 spolu	S2022 spolu	S2023– S2022	2023/2022 v %
Daň z nehnuteľností	496 602	456 736	39 866	108,7
<i>z toho</i> z pozemkov	111 195	103 498	7 697	107,4
zo stavieb	344 243	317 508	26 735	108,4
z bytov a nebytových priestorov	41 165	35 730	5 435	115,2
Dane za tovary a služby	295 220	258 653	21 509	105,2
z toho dane za špecifické služby	294 587	258 110	36 110	114,4
v tom daň za:				
psa	5 022,6	4 787	235,6	104,9
nevýherné hracie prístroje	230	169	61	136,1
predajné automaty	273,6	250	23,6	109,4
vjazd a zotrvanie MV v hist. časti mesta	399,4	313	86	127,6
ubytovanie	21 244	14 921	6 323	142,4
užívanie verejných priestorov	13 048	12 040	1 008	108,4
popl. za kom. odpady a drobné stav. odpady	224 102	190 934	33 168	117,4
jadrové zariadenia	3 856	3 836	20	100,5
z použ. tovar. a z pov. na výkon činn.	257	220	37	116,8
Iné dane za tovary a služby*	1,8	4	-2,2	-45
Spolu	791 189	714 846	76 343	110,7
Poplatok za rozvoj	26 409	30 859	-4 450	85,6

*dane s kódom 134 a 139 ekonomickej klasifikácie, (najväčšia položka príjmy z úhrad za dobývací priestor a z úhrad za uskladňovanie plynov alebo kvapalín podľa nariadenia vlády č. 50/2002 Z. z.)

Daň z nehnuteľností patrí medzi majetkové dane a po DPFO predstavuje najväčší vlastný príjem z miestnych daní. Medziročne bol pri tejto dani zaznamenaný nárast o 39 866 tis. eur, čo v relatívnych hodnotách predstavovalo rast o cca 8,7 %. Z toho najviac rástla daň zo stavieb o 26 735 tis. eur, daň z pozemkov rástla o 7 697 tis. eur a daň z bytových a nebytových priestorov medziročne o 5 435 tis. eur.

V roku 2023 rástli všetky miestne dane v príjmoch obcí. Rast predstavoval nárast pri dani za psa 235,6 tis. eur (104,9%), za predajné automaty o 23,6 tis. eur (109,4%), pri dani za jadrové zariadenia o 20 tis. eur (100,5%), pri dani za nevýherné hracie prístroje o 61,0 tis. eur (136,1%). Rástla aj daň za ubytovanie o 6 323 tis. eur (142,4%), daň za užívanie verejného priestranstva o 1 008 tis. eur (108,4%), daň za vjazd a zotrvanie MV v historickej časti mesta o 86 tis. eur (127,6%).

Iba pri vývoji príjmov z poplatku (v zmysle zákona o miestnom poplatku za rozvoj) sme zaznamenali medziročný pokles v sume 4 450 tis. eur, čo v relatívnych hodnotách predstavuje pokles o (14,4%). Pokles nasledoval pravdepodobne z dôvodu útlmu stavebných činností, ako reakcie na prudký nárast cien stavebných materiálov. Všeobecne však platí, že vzhľadom na počet obcí a miest, ktoré vykázali príjem z tohto poplatku (288 obcí a miest) sa ukazuje, že mestá a obce stále neprejavili dostatočný záujem zaviesť tento poplatok a tým sa pripravujú o jednu z možností ako pozitívne ovplyvniť výšku príjmov vo svojich rozpočtoch.